

**Міністерство освіти і науки України
Житомирський державний університет імені Івана Франка
Навчально-науковий інститут педагогіки
Кафедра дошкільної освіти і педагогічних інновацій**

ПЕДАГОГІКА ЗАГАЛЬНА

Житомир 2019

УДК 37.091

*Рекомендовано до друку Вченою радою Житомирського державного
університету імені Івана Франка.
(22. 02 2019 р., протокол № 2)*

РЕЦЕНЗЕНТИ:

Бойко І.І. – кандидат психологічних наук, доцент, завідувач кафедри психології КЗ «Житомирський обласний ІППО» ЖОР;

Шигонська Н.В. – кандидат педагогічних наук, доцент кафедри «Сестринська справа» Комунального вищого навчального закладу «Житомирський медичний інститут» Житомирської обласної ради.

Методичні рекомендації до практичних занять з навчальної дисципліни «Педагогіка загальна» / Укладач Т. С. Гужанова. – Житомир, 2019 - 46с.

Дані Методичні рекомендації до практичних занять з навчальної дисципліни «Педагогіка загальна» розроблено для студентів галузь знань: 0101 – Педагогічна освіта напрям підготовки: 6010101 – Дошкільна освіта.

УДК 37.091

© Гужанова Т.С. 2019

ЗМІСТ

I. Загальні положення	4
II. Структура навчальної дисципліни	5
III. Вимоги до проведення практичного заняття	6
IV. ПРАКТИЧНІ ЗАНЯТТЯ	8
V. Модуль I. ЗАГАЛЬНІ ОСНОВИ ПЕДАГОГІКИ	8
Практичне заняття №1. Поняття і категорії педагогіки.....	8
Практичне заняття №2. Методологічні основи педагогіки	10
Практичне заняття №3. Наукова діяльність студентів.....	11
Практичне заняття №4. Розвиток, формування та соціалізація особистості.....	13
Практичне заняття №5. Сутність педагогічного процесу як системи.....	15
Практичне заняття №6. Система освіти й виховання в Україні.....	16
VI. Модуль 2. ТЕОРІЯ ВИХОВАННЯ.....	18
Практичне заняття №7. Сутність, закони та принципи виховного процесу.....	18
Практичне заняття № 8. Наукові підходи та концепції виховного процесу.....	19
Практичне заняття № 9. Засоби, прийоми, умови, методи та форми виховного процесу.....	20
Практичне заняття №10. Технології виховного процесу.....	21
Практичне заняття №11. Зміст, методи та форми розумового, морально-етичного, патріотичного, громадянського та правового виховання.....	24
Практичне заняття №12. Система трудового та економічного виховання дітей.....	25
Практичне заняття №13. Естетичний та фізичний розвиток особистості.....	26
Практичне заняття №14. Учнівський колектив. Організація учнівського самоврядування школі.....	27
Практичне заняття №15. Позакласна та позашкільна виховна робота. Планування виховної роботи.....	28
Практичне заняття №16. Система роботи вчителя-класовода з батьками.....	30
VII. Модуль 3. ДИДАКТИКА. ШКОЛОЗНАВСТВО.....	31
Практичне заняття №17. Сутність процесу навчання. Зміст освіти.....	31
Практичне заняття №18. Методи, прийоми, засоби та види навчання	32
Практичне заняття №19. Форми організації навчання.....	33
Практичне заняття №20. Здійснення контролю за навчально-пізнавальною діяльністю учнів. Індивідуалізація і диференціація навчання.....	34
Практичне заняття №21. Управління педагогічними системами.....	35
Практичне заняття №22. Методична робота у школі.....	35
VIII. Питання до екзамену з навчальної дисципліни «Педагогіка загальна».....	36
IX. Додатки.....	39

I. Загальні положення.

Основною **метою** курсу «Педагогіка загальна» є формування у майбутніх вихователів системи педагогічних знань, умінь та навичок, оволодіння методами науково-педагогічних досліджень.

Відповідно до мети визначено такі **завдання**:

- засвоїти основні категорії педагогіки, оволодіти науковою термінологією;
- усвідомити сутність та практичне значення вивченого матеріалу;
- виділяти головне та другорядне у вивченому матеріалі;
- використовувати засвоєні знання у типових та нестандартних ситуаціях;
- сприяти розвитку педагогічного мислення, формувати уміння аналізувати, систематизувати та узагальнювати вивчений матеріал;
- виховувати позитивне ставлення до майбутньої педагогічної діяльності, потребу у самовдосконаленні.

У процесі вивчення курсу «Педагогіка загальна» студент повинен **знати**:

- предмет та завдання педагогіки, методи педагогічного дослідження, історію розвитку педагогічної науки;
- зміст, форми та методи виховання дітей різних вікових категорій;
- зміст навчання, закономірності та принципи навчання; форми та методи організації навчання школярів.

У результаті вивчення курсу «Педагогіка загальна» студент повинен **вміти**:

- застосовувати різні методи науково-педагогічного дослідження у власних наукових пошуках;
- творчо використовувати набуті знання при організації виховних заходів стосовно дітей різних вікових категорій.

Професійна спрямованість курсу: теми курсу підібрані таким чином, щоб студенти отримали інформацію про основні закономірності розвитку особистості в умовах її навчання, виховання та самовдосконалення, ознайомилися з сучасним станом досліджень у педагогіці, набули професійних навичок організації науково-педагогічного досліджень та застосування методів науково-педагогічного дослідження у власній педагогічній діяльності.

Зміст курсу "Педагогіка загальна".

Курс складається з 3 розділів:

- загальні основи педагогіки;
- теорія виховання;
- теорія навчання (дидактика) і школознавство.

Основні форми навчання: лекції, практичні заняття, індивідуальні консультації, самостійна робота студентів. На практичних заняттях використовуються фронтальні, групові та індивідуальні форми роботи.

Методи навчання: бесіда, пояснення, розповідь, проблемний виклад матеріалу, навчальна дискусія, робота з підручником, ділова гра, підготовка рефератів, презентацій, підготовка індивідуальних завдань.

II. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма						заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	с/п	лаб.	інд.	с. р.		л	с/п	лаб.	інд.	с. р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Модуль 1												
Змістовий модуль 1. ЗАГАЛЬНІ ОСНОВИ ПЕДАГОГІКИ												
Тема 1. Педагогіка в системі наук.	8	2	2	-	2	2	11	-	1	-	-	10
Тема 2. Методологія педагогічної науки і діяльності.	14	2	4	-	4	4	13	1	-	-	-	12
Тема 3. Розвиток і виховання особистості дитини.	12	2	2	-	4	4	13	1	-	-	-	12
Тема 4. Педагогічні системи. Педагогічний процес.	14	2	4	-	4	4	13	-	1	-	-	12
Разом за змістовим модулем 1	48	8	12	-	14	14	50	2	2	-	-	46
Змістовий модуль 2 ТЕОРІЯ ВИХОВАННЯ.												
Тема 5. Сутність процесу виховання.	14	2	4	-	4	4	11	1	-	-	-	10
Тема 6. Методи, прийоми, засоби, та форми, методики та технології виховного процесу.	14	2	4	-	4	4	11	1	-	-	-	10
Тема 7. Напрямки та зміст українського національного виховання.	20	2	6	-	6	6	9	-	1	-	-	8
Тема 8. Виховання особистості в колективі.	8	2	2	-	2	2	11	1	-	-	-	10
Тема 9. Суспільне виховання. Система позашкільного виховання дітей.	8	2	2	-	2	2	7	1	-	-	-	6
Тема 10. Родинне виховання дітей.	8	2	2	-	2	2	7	-	1	-	-	6
Разом за змістовим модулем 2	72	12	20	-	18	18	70	4	2	-	-	64
Змістовий модуль 3. Дидактика. Школознавство.												
Тема 11. Сутність процесу навчання. Зміст освіти.	5	2	2	-	1							
Тема 12. Методи навчання, їх класифікація.	5	2	2	1	-							
Тема 13. Форми організації навчання.	5	2	2	-	1							
Тема 14. Контроль за навчально-пізнавальною діяльністю учнів. Індивідуалізація диференціація	5	2	2	1	-							
Тема 15. Управління освітою.	5	2	2	-	1							
Тема 16. Методична робота в школі.	5	2	2	1	-							
Разом за змістовим модулем 3	30	12	12	-	3	3	40	3	3	-	-	34
Усього годин	150	32	44	-	35	35	150	8	8	-	-	134

III. Вимоги до проведення практичного заняття.

Для проведення практичного заняття з курсу "Педагогіка загальна" обираються ведучі з числа студентів групи (2 студенти).

I. Рекомендації для ведучих стосовно проведення заняття.

- розподілити питання, що пропонуються для розгляду серед студентів групи;
- скласти план-конспект проведення заняття (обов'язково визначити мету даного заняття);
- продумати перехід від попереднього питання до наступного (стисло повторити основні положення питання, що розглядалося в ігровій, розважальній формі, можливо використання тестових завдань);
- підведення підсумків заняття.

II. Експрес-контроль.

Мета: перевірка знань основних понять теми, що вивчається.

Експрес-контроль – це вид письмового контролю, який передбачає:

- формулювання питань у згорнутому вигляді (наприклад: «Педагогіка – визначення»; «Напрями розвитку – перерахувати»);
- чітку, коротку відповідь на питання;
- час проведення 5-7 хвилин.

Підготовка до проведення експрес-контролю.

Скласти план-конспект виступу, який включає:

- організаційний момент – привітання і організація аудиторії для подальшої роботи (підготовка та оформлення робочих листків, розподіл на варіанти);
- розробка системи завдань, які потребують короткої відповіді;
- завершення роботи та збір виконаних робіт;
- підведення підсумку роботи.

III. Опитування за питаннями, передбаченими у плані заняття.

Підготовка до проведення опитування:

- опрацювання конспекту лекцій, підручників, посібників з теми заняття;
- розробка блок-схеми з певного питання;
- складання конспекту проведення опитування (при проведенні опитування застосовувати запитання, що потребують репродуктивної відповіді та проблемні запитання);
- висновок (стисло повторити основні положення питання, що розглядалося).

Вимоги до проведення опитування:

- наявність блок-схеми на дошці;
- застосування наочності;
- наявність конспекту опитування.

Рекомендації до виконання самостійної роботи.

Самостійна робота є невід'ємною складовою вивчення навчальної дисципліни. Вона здійснюється за такими напрямками:

- підготовка теоретичних питань до практичних занять;
- виконання практичних завдань;
- конспектування першоджерел;
- підготовка рефератів;
- виконання індивідуальних (професійно-орієнтованих) завдань;
- підготовка до підсумкових модульних робіт;
- підготовка до екзамену.

Підготовка теоретичних питань до практичних занять передбачає опрацювання питань теми практичного заняття. Ці питання могли як розглядатися під час лекції, так і виноситися на самостійне опрацювання.

Алгоритм підготовки.

1. Визначте питання для підготовки (Ви маєте розглянути усі питання, зазначені у плані практичного заняття).

2. Візьміть у бібліотеці університету (читальному залі або на кафедрі) джерела, зазначені у списку основної літератури до заняття. При підборі літератури Ви можете користуватися бібліотечними каталогами (алфавітним, предметним або систематичним).

3. Визначте розділи (теми або параграфи), у яких розкрито питання практичного заняття.

4. Прочитайте ці розділи.

5. Складіть план (простий або складний) відповіді на кожне питання.

6. Визначте основні поняття, які Ви повинні засвоїти.

7. Проаналізуйте, як опрацьований матеріал пов'язаний з іншими питаннями теми.

8. Для кращого засвоєння та запам'ятовування матеріалу складіть короткий конспект, схеми, таблиці або графіки по прочитаному матеріалу.

9. Визначте проблеми в опрацьованому матеріалі, які Ви недостатньо зрозуміли. З цими питаннями Ви можете звернутися на консультації до викладача.

10. Перевірте, як Ви засвоїли опрацьоване питання. Ви можете це зробити, відповівши на тестові питання до теми або розв'язавши практичні завдання.

Конспектування першоджерел передбачає поглиблений розгляд окремих питань теми. Для конспектування можуть пропонуватися статті з фахових журналів, розділи монографій або підручників.

Алгоритм підготовки.

1. Прочитайте запропоноване першоджерело.

2. Правильно оформіть бібліографію першоджерела (автор, назва, вихідні дані).

3. Складіть план (простий або складний).

4. Для кожного пункту плану виділіть основні положення проблеми, яка висвітлюється у першоджерелі.

5. Представте прочитаний текст у вигляді тез або анотації, використовуючи, при потребі, схеми, таблиці, графіки тощо.

6. Для самоперевірки перекажіть статтю, використовуючи власний конспект.

Підготовка рефератів передбачає глибокий та детальний аналіз проблеми, винесеної у темі реферату.

Алгоритм підготовки.

1. Ознайомтеся з вимогами до реферату.

2. Підберіть літературу, у якій розкривається тема реферату. При підборі літератури Ви можете користуватися бібліотечними каталогами (алфавітним, предметним або систематичним).

3. Складіть план реферату.

4. Опрацюйте літературні джерела, користуючись порадами до конспектування першоджерел.

5. Систематизуйте опрацьований матеріал відповідно до плану реферату.

6. Дайте власний критичний аналіз та оцінку висвітленої проблеми.

7. Оформіть реферат відповідно до вимог.

8. На основі реферату підготуйте усну доповідь на практичне заняття.

Підготовка до підсумкової модульної роботи (ПМР) та екзамену має на меті узагальнення та систематизацію знань з окремого модуля або дисципліни у цілому.

Алгоритм виконання

1. Ознайомтеся з переліком питань та завдань до ПМР або екзамену.

2. Підберіть підручники, інструктивно-методичні матеріали або іншу довідкову літературу, необхідну для підготовки (її перелік Ви можете знайти в робочій програмі або інструктивно-методичних матеріалах).

3. Перегляньте зміст кожного питання, користуючись власними конспектами або підручниками.

4. Визначте рівень знань з кожного питання.

5. Визначте питання, які потребують ретельнішої підготовки (опрацювання додаткової літератури, складання конспектів, схем, виконання окремих завдань тощо). З цією метою зверніться до алгоритму підготовки теоретичних питань до практичних занять та виконання завдань до лабораторних занять.

6. Для самоперевірки перекажіть теоретичні питання або виконайте практичне завдання.

Примітка: якщо Ви маєте труднощі у підготовці окремих теоретичних питань або виконанні практичних завдань, Ви можете звернутися за консультацією до викладача. Час проведення консультацій зазначений у графіку проведення консультацій (кафедра соціальної та практичної психології).

IV. ПРАКТИЧНІ ЗАНЯТТЯ

V. Модуль I. ЗАГАЛЬНІ ОСНОВИ ПЕДАГОГІКИ.

Практичне заняття №1.

Тема: Поняття і категорії педагогіки.

Мета: засвоїти теоретико-методологічні підходи до вивчення педагогічних наук, предмета, основних понять та категорій педагогіки.

Професійна спрямованість: розвивати педагогічне мислення; набути уміння здійснювати категорійний аналіз педагогічних понять.

Опорні (ключові або основні) поняття: педагогіка, об'єкт, предмет та завдання педагогіки, категорія, виховання, освіта, навчання, розвиток, галузі педагогічної науки, міжпредметні зв'язки.

План:

1. Педагогіка як наука, її становлення і розвиток.
2. Об'єкт та предмет педагогіки.
3. Поняття і категорії педагогіки.
4. Галузі педагогіки, зв'язок з іншими науками.
5. Основні завдання сучасної педагогіки.

Поточні контрольні запитання/завдання:

1. Іноді кажуть: "Психологія без педагогіки безкорисна, педагогіка без психології безсильна?". У чому, на Вашу думку, суть цього формулювання?
2. Педагогіка запозичає і використовує поняття інших наук. Чому при цьому вона залишається самостійною наукою?
3. Ознайомтесь з однією із праць М.Стельмаховича з проблем народної педагогіки і випишіть 2-3 приклади, які підтверджують педагогічну мудрість українського народу.
4. Пояснить, чому виховання – загальна і вічна категорія.
5. Як впливає політика й ідеологія суспільства на характер виховання і розробку педагогічної теорії?
6. Розкрийте зв'язок розвитку педагогіки з історією матеріальної і духовної культури суспільства.

Питання для фронтальної бесіди і дискусій

1. Що таке педагогіка: наука чи мистецтво?
2. У чому полягає основна відмінність духовної педагогіки від світської?
3. Які особливості характеризують українську народну педагогіку?
4. Яке значення мають міжпредметні зв'язки для педагогіки?
5. Охарактеризуйте основні течії в зарубіжній педагогіці.
6. Які основні функції педагогіки?

Педагогічний словник:

1. Педагогіка _____
2. Предмет вивчення педагогіки _____
3. Категорія _____
4. Структура педагогічної науки _____
5. Галузі педагогіки _____

6. Загальна педагогіка _____
7. Вікова педагогіка _____
8. Соціальна педагогіка _____
9. Спеціальна педагогіка _____
10. Професійна педагогіка _____
11. Порівняльна педагогіка _____
12. Навчання _____
13. Виховання _____
14. Самовиховання _____
15. Самоосвіта _____

Рекомендована література (базова та допоміжна):
БАЗОВА

1. Анєнкова І.П. Педагогіка: модульний курс (текст): Навчальний посібник / І.П.Анєнкова, М.А.Байдан, О.А. Горчакова, В.М.Руссол. – Львів: Новий Світ-2000, 2011. – 567 с.- С. 14-24.
2. Вишневський О.І. Теоретичні основи сучасної української педагогіки: Навчальний посібник. – 3-тє вид., доопрац. і доп./ О.І. Вишневський. – К.: Знання, 2008. – 566 с. – С. 12-25.
3. Дубасенюк О.А., Методика викладання педагогіки: Курс лекцій / О.А. Дубасенюк, О.Є. Антонова. – Житомир: Вид-во ЖДУ ім. Ф.Франка, 2013. – 325 с. – С. 50-61.
4. Кузьмінський А.І., Педагогіка: Підручник / А.І.Кузьмінський, В.Л. Омеляненко. – К.: Знання, 2007. – 447 с. – С. 43-46.
5. Мойсеюк Н.Є. Педагогіка: Навчальний посібник. 3-є видання, доповнене / Н.Є.Мойсеюк. – К.: ВАТ „КДНК”, 2001. – 608 с. – С. 11-27.
6. Педагогіка: Навчальний посібник / В.М. Галузяк, М.І. Сметанський, В.І. Шахов. – 2-е вид., випр. і доп. – Вінниця: Книга-Вега, 2003. – 416 с. – С. 8-9, 17-20.
7. Практикум з педагогіки: Навчальний посібник – 3-є вид. перероблене і доповнене / За заг. ред. О.А. Дубасенюк. – К.: Центр навчальної літератури, 2004. – 464 с. – С. 11-31.
8. Про виховання дітей та молоді: Проект Закону України // Освіта України. – 2004. – № 72. - 14 вересня. – С. 4.
9. Ягупов В.В. Педагогіка: Навчальний посібник / В.В. Ягупов. — К.: Либідь, 2003. — 560 с. – С. 8-41.
10. Якса Н.В. Основи педагогічних знань: Навчальний посібник / Н.В. Якса. – К.: Знання, 2007. – 358 с. – С. 35-40.
11. Якса Н.В. Педагогічні теорії, системи й технології: Курс лекцій. – Ч.І / Н.В. Якса. – Житомир: Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2005. – 2005. – 180 с. – Лекція №2. – С. 23-28.

ДОПОМІЖНА

1. Вітвицька С.С. Основи педагогіки вищої школи: Методичний посібник / С.С. Вітвицька. – К.: Центр навчальної літератури, 2003. – 316 с. – С. 8.
2. Галузинський В.М. Педагогіка: теорія і історія: Навчальний посібник / Галузинський В.М., Євтух М.Б.. – К.: Вища школа, 1995. – 237 с. – С. 3-7, 14-19.
3. Сейко Н.А. Соціальна педагогіка: Методичний посібник / Н.А.Сейко. – Житомир: Житом. держ. пед. ун-т, 2002. – 260 с. - С. 17-26.
4. Фіцула М.М. Педагогіка: Навчальний посібник / М.М. Фіцула. – 2-е вид. – Тернопіль: Богдан, 2004. – 192 с. - С. 5-10.

Інформаційні ресурси:

1. http://pidruchniki.com/13130712/pedagogika/zagalni_osnovi_pedagogiki#66
2. http://pidruchniki.com/pedagogika/predmet_zavdannya_pedagogiki#77
3. <http://pidruchn>
4. <http://westudents.com.ua/glavy/49961-1-zagaln-zasadi-pedagogki.html>
5. iki.com/15941024/pedagogika/viznachennya_osnovnih_ponyat_pedagogiki#59
6. <http://www.studfiles.ru/preview/5512173/page:5/>

Практичне заняття №2.

Тема: Методологічні основи педагогіки.

Мета: розкрити методологічні основи і джерела педагогічної науки.

Професійна спрямованість: формування методологічної культури майбутнього педагога.

Опорні (ключові або основні) поняття: методологія (філософська, загальнонаукова, конкретно-наукова, дисциплінарна), джерела педагогіки, підходи і концепції.

План:

1. Філософська методологія педагогіки.
2. Загальнонаукова методологія.
3. Конкретно-наукова методологія.
4. Дисциплінарна методологія.
5. Методологія міждисциплінарних досліджень.
6. Джерела педагогічної науки (педагогічна спадщина минулого, народна педагогіка, передовий педагогічний досвід, інноваційні педагогічні дослідження).
7. Сучасні педагогічні підходи і концепції.

Поточні контрольні запитання/завдання:

1. У чому сутність методології педагогіки?
2. Охарактеризуйте методологічну основу педагогіки як багаторівневу систему.
3. Охарактеризуйте головні методологічні підходи в педагогіці:
 - системний
 - особистісний
 - діяльнісний
 - полісуб'єктний (діалогічний)
 - аксіологічний
 - культурологічний
 - етнопедагогічний
 - синергетичний
 - технологічний
 - інтегративний
4. Розкрийте суть системного підходу як загальнонаукової методології педагогіки.
5. Дайте характеристику основних сучасних концепцій, що виступають у якості філософського рівня методології педагогіки.
6. Обґрунтуйте сучасні інновації в освіті.

Педагогічний словник:

1. Методологія науки _____
2. Методологічна основа педагогічного дослідження _____
3. Фундаментальні дослідження _____
4. Прикладні дослідження _____
5. Емпіричний рівень педагогічних досліджень _____
6. Теоретичний рівень педагогічних досліджень _____
7. Методологічний рівень педагогічних досліджень _____
8. Продуктивний педагогічний досвід _____
9. Народна педагогіка _____
10. Педагогічна інновація _____

Рекомендована література (базова та допоміжна):

БАЗОВА

1. Ансенкова І.П., Байдан М.А., Горчакова О.А., Руссол В.М. Педагогіка: модульний курс (текст): Навчальний посібник. – Львів: Новий Світ-2000, 2011. – 567 с.- С. 27-34, 549-556.
2. Вишневський О.І. Теоретичні основи сучасної української педагогіки: Навчальний посібник. – 3-тє вид., доопрац. і доп. – К.: Знання, 2008. – 566 с. – С. 374-387, 444-468.
3. Кузьмінський А.І., Омеляненко В.Л. Педагогіка: Підручник. – К.: Знання, 2007. – 447 с. – С. 209-210.

4. Мойсеюк Н.Є. Педагогіка: Навчальний посібник. 3-є видання, доповнене. – К.: ВАТ „КДНК”, 2001. – 608 с. – С. 27-34; 35-40.
5. Національна програма виховання дітей та учнівської молоді в Україні // Книга заступника директора з виховної роботи: Довідково-методичне видання / Упоряд. С.В. Кириленко, Н.І. Косарева. – Харків: Торсінг плюс, 2006. – 416 с. - С. 197-224.
6. Основи національного виховання. Концептуальні положення (I частина) / За заг. ред. В.Г. Кузя, Ю.Д. Руденка, З.О. Сергійчук. – К.: Інформаційно-видавничий центр „Київ”, 1993. – 150 с. – С. 3-5.
7. Педагогіка: Навчальний посібник / В.М. Галузяк, М.І. Сметанський, В.І. Шахов. – 2-е вид., випр. і доп. – Вінниця: Книга-Вега, 2003. – 416 с. – С. 41-59, 273-283.
8. Філософські основи національної системи виховання // Основи національного виховання: Концептуальні положення / В.Г. Кузь, Ю.Д. Руденко, З.О. Сергійчик та ін.; За заг. ред. В.Г. Кузя та ін. – К.: Інф.-вид. центр „Київ”, 1993. – Ч. I. – 152 с. – С. 90-92.
9. Ціннісні парадигми освіти. – Х.: Основа, 2004. – 128 с. - С. 12-18; 85-91; 98-104.
10. Ягупов В.В. Педагогіка: Навчальний посібник. — К.: Либідь, 2003. — 560 с. – С. 102-109.
11. Якса Н.В. Основи педагогічних знань: Навчальний посібник. – К.: Знання, 2007. – 358 с. – С. 140-143, 229-230.

ДОПОМІЖНА

1. Левківський М.В. Історія педагогіки: Навч.-метод. посібник. Вид. 3-є, доп. – Житомир: Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2005. – 189 с. – С. 51-61, 178-182.
2. Рудницька О.П. Педагогіка: загальна і мистецька: Навчальний посібник. – Тернопіль: Навчальна книга - Богдан, 2005. – 360 с. – С. 38-48.

Інформаційні ресурси :

1. http://pidruchniki.com/19120621/pedagogika/metodologiya_metodi_pedagogichnih_doslidzhen#28
2. http://pidruchniki.com/12281128/pedagogika/metodologiya_pedagogiki#28
<http://westudents.com.ua/glavy/49976-metodologiya-pedagogki.html>

Практичне заняття №3.

Тема: Наукова діяльність студентів.

Мета: ознайомитися зі структурно-логічними етапами проведення педагогічного дослідження; формувати уміння та навички обрання методів проведення педагогічних досліджень.

Професійна спрямованість: виховувати у майбутніх педагогів професійну мотивацію на здійснення науково-педагогічних пошуків.

Опорні (ключові або основні) поняття: педагогічне дослідження, методи дослідження, тези, стаття, реферат, курсова робота, дипломна робота.

План:

1. Етапи педагогічного дослідження.
2. Характеристика технологічних компонентів педагогічного дослідження.
3. Методи педагогічного дослідження та їх вибір.
4. Характеристика основних форм студентської науково-дослідної роботи (реферат, тези виступу на конференції, стаття, курсова робота, дипломна робота).

Поточні контрольні запитання/завдання:

1. Визначить в чому проявляється методологічний підхід до дослідження проблем виховання, навчання, розвитку.
2. Які риси педагогічних явищ і процесів слід враховувати, плануючи проводити педагогічне дослідження?
3. Обрати тему педагогічного дослідження. Проаналізувати літературу з теми. Визначити складові елементи педагогічного дослідження з теми: актуальність; об'єкт; предмет; мету; гіпотезу; завдання; методи; теоретичне значення; практичне значення дослідження.
4. Проаналізуйте переваги та недоліки конкретних методів дослідження:
 - педагогічне спостереження,

- анкетування,
- бесіда,
- інтерв'ю,
- узагальнення незалежних характеристик,
- вивчення і аналіз шкільної документації,
- вивчення продуктів дитячої творчості,
- вивчення і узагальнення педагогічного досвіду.
- педагогічний експеримент.

5. Яким вимогам повинні відповідати результати науково-педагогічного дослідження?

6. Охарактеризуйте документацію і способи оформлення результатів наукового дослідження.

Педагогічний словник:

1. Методи педагогічних досліджень _____
2. Педагогічний експеримент _____
3. Констатувальний експеримент _____
4. Формувальний експеримент _____
5. Моделювання _____
6. Педагогічне спостереження _____
7. Анкетування _____
8. Тестування _____

Рекомендована література (базова та допоміжна):

БАЗОВА

1. Анєнкова І.П., Байдан М.А., Горчакова О.А., Руссол В.М. Педагогіка: модульний курс (текст): Навчальний посібник. – Львів: Новий Світ-2000, 2011. – 567 с.- С. 31-34, 182-187, 557-560.
2. Вітвицька С.С. Основи педагогіки вищої школи: Методичний посібник. – К.: Центр навчальної літератури, 2003. – 316 с. – С. 25-58, 198-211.
3. Волкова Н.П. Педагогіка. – К.: Академія, 2001. – С. 18-33.
4. Єріна А.М., Захожай В.Б., Єрін Д.Л. Методологія наукових досліджень: Навчальний посібник. – К.: Центр навчальної літератури, 2004. – 212 с.
5. Кузьмінський А.І., Омеляненко В.Л. Педагогіка: Підручник. – К.: Знання, 2007. – 447 с. – С. 18-35, 47-48, 220-222.
6. Мойсеюк Н.Є. Педагогіка: Навчальний посібник. 3-є видання, доповнене. – К.: ВАТ „КДНК”, 2001.
7. П'ятницька-Позднякова І.С. Основи наукових досліджень у вищій школі: Навчальний посібник. – К.: Центр навчальної літератури, 2003. – 116 с.
8. Педагогіка: Навчальний посібник / В.М. Галузяк, М.І. Сметанський, В.І. Шахов. – 2-е вид., випр. і доп. – Вінниця: Книга-Вега, 2003. – 416 с. – С. 21-25, 78-80, 285-288.
9. Практикум з педагогіки: Навчальний посібник – 3-є вид. перероблене і доповнене / За заг. ред. О.А. Дубасенюк. – К.: Центр навчальної літератури, 2004. – 464 с. – С. 32-74, 451-459.

ДОПОМІЖНА

1. Філіпенко А.С. Основи наукових досліджень: Конспект лекцій: Посібник. – К.: Академкнига, 2004. – 208 с.
2. Фіцула М.М. Педагогіка: Навчальний посібник. – 2-е вид. – Тернопіль: Богдан, 2004. – 192 с. - С. 9-10; 12-18.
3. Шейко В.М., Кушнарєнко Н.М. Організація та методика науково-дослідницької діяльності: Підручник. – 3-тє вид., стер. – К.: Знання-Прес, 2003. – 295 с.

4. Ягупов В.В. Педагогіка: Навчальний посібник. — К.: Либідь, 2003. — 560 с. — С. 103-145, 160-195.
5. Як запровадити моніторинг у процес вивчення ефективності виховної роботи ? // Довідник заступника директора школи з виховної роботи в запитаннях та відповідях / Авт.-упорядн. Г.Л. Вороніна, Н.В. Кочанова. — Х.: Веста: Вид-во „Ранок”, 2006. — 464 с. — С. 411-416.
6. Якса Н.В. Основи педагогічних знань: Навчальний посібник. — К.: Знання, 2007. — 358 с. — С. 17-22, 43-48, 85-98.

Інформаційні ресурси:

3. http://pidruchniki.com/19120621/pedagogika/metodologiya_metodi_pedagogichnih_doslidzen#28
4. http://pidruchniki.com/12281128/pedagogika/metodologiya_pedagogiki#99
5. <http://westudents.com.ua/glavy/49977-metodi-naukovo-pedagogchnogo-dosldjennya.html>
6. <http://www.studfiles.ru/preview/5512173/page:8/>

Практичне заняття №4

Тема: Розвиток, формування та соціалізація особистості.

Мета: формувати компетентність виявляти та аналізувати потенційні можливості розвитку школярів, проектувати засоби розвитку особистості у навчально-виховному процесі.

Професійна спрямованість: набуття умінь аналізу факторів розвитку та соціалізації особистості.

Опорні (ключові або основні) поняття: особистість; розвиток особистості; формування особистості; спадковість; середовище; соціальне середовище; соціалізація, активність особистості; акселерація.

План:

1. Поняття про розвиток і формування особистості.
2. Основні об'єктивні та суб'єктивні фактори розвитку та формування особистості.
3. Роль спадковості, соціального та природного середовищ у вихованні дитини.
4. Роль діяльності, спілкування, власної активності у розвитку особистості.
5. Врахування особливостей вікового та індивідуального розвитку особистості в діяльності педагога.
6. Загальна характеристика процесу соціалізації. Основні інститути соціалізації.

Вікова періодизація

Зробіть у зошиті за поданим зразком характеристику вікових особливостей учнів молодшого шкільного віку, користуючись навчальними посібниками:

1. Заброцький М.М. Вікова психологія: Навчальний посібник. — Тернопіль: Богдан, 2005. — 128 с.
2. Омеляненко В.Л., Кузьмінський А.І. Теорія і методика виховання: Навч. Посіб. — К.: Знання, 2008. — С. 110-112.
3. Педагогіка: Навчальний посібник / За ред. М.Д. Ярмаченка. — К.: Радянська школа, 1986. — С.46-56.

№ з/п	Назва групи, вікові межі	<i>Психічні зміни</i>	Провідні види діяльності	Педагогічні рекомендації вчителю
-------	--------------------------	-----------------------	--------------------------	----------------------------------

Поточні контрольні запитання/завдання:

1. Розкрити роль діяльності та активності в процесі розвитку особистості.
2. Пояснити роль виховання в процесі розвитку особистості.
3. У чому сутність понять «людина», «особистість», «індивідуальність», «розвиток».
4. Пояснити, чому індивід може стати особистістю тільки в людському суспільстві.

5. Що таке акселерація, у чому вона проявляється і які причини цього явища? Запропонуйте своє пояснення явища акселерації.

6. Від яких факторів залежить нерівномірність розвитку дітей?

7. Розкрийте вплив негативних факторів середовища на розвиток особистості дитини. Чому педагогічно недоцільно оберігати дитину від негативних факторів суспільного оточення, ізолювавши її від них?

8. Які виховні функції соціального середовища?

9. Назвіть основні сфери соціалізації особистості.

Педагогічний словник:

1. Індивід _____
2. Особистість _____
3. Індивідуальність _____
4. Розвиток _____
5. Формування собистості _____
6. Спадковість _____
7. Задатки _____
8. Здібності _____
9. Обдарованість _____
10. Талант _____
11. Середовище _____
12. Соціалізація _____
14. Діяльність _____
15. Активність особистості _____
16. Спілкування _____

Рекомендована література (базова та допоміжна):

БАЗОВА

1. Анєнкова І.П., Байдан М.А., Горчакова О.А., Руссол В.М. Педагогіка: модульний курс (текст): Навчальний посібник. – Львів: Новий Світ-2000, 2011. – 567 с.- С. 155-160, 163-178.
2. Бех І.Д. Виховання особистості: У 2 кн. Книга 1. Особистісно орієнтований підхід: теоретико-технологічні засади: Навчально-методичне видання. – К.: Либідь, 2003. – 280 с. – С. 7-42.
3. Вишневський О.І. Теоретичні основи сучасної української педагогіки: Навчальний посібник. – 3-тє вид., доопрац. і доп. – К.: Знання, 2008. – 566 с. – С. 187-198, 521-559.
4. Заброцький М.М., Павелків Р.В. Педагогічна психологія (Теоретичні концепції та практикум): Навчальний посібник. – Рівне, 2003. – 297 с. – С. 61-66.
5. Кузьмінський А.І., Омеляненко В.Л. Педагогіка: Підручник. – К.: Знання, 2007. – 447 с. – С. 52-62.
6. Мойсеюк Н.Є. Педагогіка: Навчальний посібник. 3-є видання, доповнене. – К.: ВАТ „КДНК”, 2001. – 608 с. – С. 53-88.
7. Національна програма виховання дітей та учнівської молоді в Україні // Книга заступника директора з виховної роботи: Довідково-методичне видання / Упоряд. С.В. Кириленко, Н.І. Косарева. – Харків: Торсінг плюс, 2006. – 416 с. – С. 197-224; або див. // Книга класного керівника: Довідково-методичне видання / Упоряд. С.В. Кириленко, Н.І. Косарева. – Харків: Торсінг плюс, 2005. – 560 с. – С. 288-326.
8. Педагогіка: Навчальний посібник / В.М. Галузяк, М.І. Сметанський, В.І. Шахов. – 2-е вид., випр. і доп. – Вінниця: Книга-Вега, 2003. – 416 с. – С. 26-40.
9. Практикум з педагогіки: Навчальний посібник – 3-є вид. перероблене і доповнене / За заг. ред. О.А. Дубасенюк. – К.: Центр навчальної літератури, 2004. – 464 с. – С. 97-110.
10. Ягупов В.В. Педагогіка: Навчальний посібник. — К.: Либідь, 2003. — 560 с. – С. 67-101.

11. Якса Н.В. Основи педагогічних знань: Навчальний посібник. – К.: Знання, 2007. – 358 с. – С. 51-63, 65-83.
12. Якса Н.В. Педагогічні теорії, системи й технології: Курс лекцій. – Ч.І. – Житомир: Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2005. – 2005. – 180 с. – Лекція №4. – С. 37-49.

ДОПОМІЖНА

1. Амонашвили Ш.А. Психологические основы педагогики сотрудничества: Книга для учителя. – К.: Освіта, 1991. – 111 с. – С. 5-10.
2. Галузинський В.М., Євтух М.Б. Педагогіка: теорія і історія: Навчальний посібник. – К.: Вища школа, 1995. – 237 с. – С. 26-41.
3. Вишневський О.І. Теоретичні основи сучасної української педагогіки: Посібник. – Дрогобич: Коло, 2003. – 528 с. – С. 26-41.
4. Фіцула М.М. Педагогіка: Навчальний посібник. – 2-е вид. – Тернопіль: Богдан, 2004. – 192 с. – С. 19-25.

Інформаційні ресурси:

1. http://pidruchniki.com/12700817/pedagogika/zagalni_zakonomirnosti_rozvitku_osobistosti#75
2. http://pidruchniki.com/pedagogika/z_rozvitok_formuvannya_osobistosti#20
3. http://pidruchniki.com/12461220/pedagogika/rozvitok_formuvannya_osobistosti#46
4. <http://www.studfiles.ru/preview/5512173/page:13/>

Практичне заняття №5.

Тема: Сутність педагогічного процесу як системи.

Мета: розкрити сутність і дати класифікацію педагогічних систем, дати поняття педагогічного процесу.

Професійна спрямованість: формування компетентності майбутніх вчителів початкової школи у проектуванні цілісного педагогічного процесу.

Опорні (ключові або основні) поняття: педагогічна система, педагогічний процес, рушійні сили, засоби, умови, прийоми та методи.

План:

1. Сутність, закономірності, принципи та рушійні сили педагогічного процесу.
2. Структура педагогічного процесу.
3. Етапи педагогічного процесу.
4. Педагогічна діяльність та її структурні компоненти.

Поточні контрольні запитання/завдання:

1. Суть поняття педагогічна взаємодія.
2. Що таке система, які її ознаки?
3. Що ви розумієте під системою освіти і виховання?
4. Охарактеризуйте сутність поняття «цілісний педагогічний процес».
5. Охарактеризуйте стилі педагогічної діяльності.

Рекомендована література:

БАЗОВА

1. Аненкова І.П., Байдан М.А., Горчакова О.А., Руссол В.М. Педагогіка: модульний курс (текст): Навчальний посібник. – Львів: Новий Світ-2000, 2011. – 567 с.- С. 251-252, 383-386, 399-404.
2. Вишневський О.І. Теоретичні основи сучасної української педагогіки: Навчальний посібник. – 3-тє вид., доопрац. і доп. – К.: Знання, 2008. – 566 с. – С. 60-69.
3. Кузьмінський А.І., Омеляненко В.Л. Педагогіка: Підручник. – К.: Знання, 2007. – 447 с. – С. 146-152.
4. Мойсеюк Н.Є. Педагогіка: Навчальний посібник. 3-є видання, доповнене. – К.: ВАТ „КДНК”, 2001. – 608 с. – С. 115-120.
5. Педагогіка: Навчальний посібник / В.М. Галузяк, М.І. Сметанський, В.І. Шахов. – 2-е вид., випр. і доп. – Вінниця: Книга-Вега, 2003. – 416 с. – С. 60-65, 269-272.

6. Практикум з педагогіки: Навчальний посібник – 3-е вид. перероблене і доповнене / За заг. ред. О.А. Дубасенюк. – К.: Центр навчальної літератури, 2004. – 464 с. – С. 111-125, 223-233.
7. Про виховання дітей та молоді: Проект Закону України // Освіта України. – 2004. – № 72. – 14 вересня. – С. 5.
8. Ягупов В.В. Педагогіка: Навчальний посібник. — К.: Либідь, 2003. — 560 с. – С. 91-92, 212-213.
9. Якса Н.В. Основи педагогічних знань: Навчальний посібник. – К.: Знання, 2007. – 358 с. – С. 101-105, 228.
10. Якса Н.В. Педагогічні теорії, системи й технології: Курс лекцій. – Ч.І. – Житомир: Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2005. – 2005. – 180 с. – Лекція №7. – С. 84-89.

ДОПОМІЖНА

1. Амонашвили Ш.А. Психологические основы педагогики сотрудничества: Книга для учителя. – К.: Освіта, 1991. – 111 с. – С. 19-25.
2. Педагогіка: Навчальний Посібник / В.М. Галузяк, М.І. Сметанський, В.І. Шахов. – 2-е вид., випр. і доп. – Вінниця: Книга-Вега, 2003. – 416 с. – С. 60-66.
3. Фіцула М.М. Педагогіка: Навчальний посібник. – 2-е вид. – Тернопіль: Богдан, 2004. – 192 с. – С. 31-34.

Інформаційні ресурси):

1. http://pidruchniki.com/16080402/pedagogika/pedagogichniy_protse#47
2. http://eprints.zu.edu.ua/7574/1/Practic_pos.pdf
3. <https://refdb.ru/look/2121131-p4.html>
4. <https://westudents.com.ua/glavy/49998-15-tslniy-pedagogchniy-protse.html>
5. <https://studfiles.net/preview/5721414/page:2/>
6. https://eduknigi.com/ped_view.php?id=98
7. <https://works.doklad.ru/view/oPtejwO9jRg.html>

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ №6.

ТЕМА: СИСТЕМА ОСВІТИ І ВИХОВАННЯ В УКРАЇНІ

Мета: отримати знання про мету, принципи, завдання, структуру системи національної освіти і виховання в сучасній Україні. Сформувати компетентність майбутніх вихователів у визначенні сутності мети та завдань, змісту освіти і виховання.

Професійна спрямованість: сформувати вміння аналізу і роботи з нормативними документами освіти.

Опорні (ключові або основні) поняття: принцип, завдання, система освіти, зміст освіти.

План

1. Поняття системи освіти і виховання в Україні.
2. Система і структура неперервної освіти в Україні.
3. Завдання системи освіти.
4. Принципи побудови освіти в Україні (Закон України “Про освіту”).
5. Основні пріоритети сучасної освіти.

Поточні контрольні запитання/завдання:

1. Охарактеризуйте основні ланки системи освіти України.
2. Розкрийте суть ступеневої і неперервної освіти в Україні.
4. Як відбувається підготовка науково-педагогічних і наукових кадрів в Україні?
5. Назвіть освітні та освітньо-кваліфікаційні рівні.
7. Охарактеризуйте такі навчальні заклади як гімназія, училище, ліцей, консерваторія, університет.
8. Проаналізуйте основні нормативні документи, що стосуються загальноосвітньої школи.
9. Назвіть типи загальноосвітніх закладів освіти.
10. Визначте основні положення Законів України “Про освіту”, “Про загальну середню освіту”, “Про вищу освіту”, “Про позашкільну освіту”, Концепції «Нова Українська школа».
11. Розкрийте принципи побудови освіти в Україні.

Рекомендована література:

БАЗОВА

1. Аненкова І.П., Байдан М.А., Горчакова О.А., Руссол В.М. Педагогіка: модульний курс (текст): Навчальний посібник. – Львів: Новий Світ-2000, 2011. – 567 с.- С. 38-44.
2. Вишневський О.І. Теоретичні основи сучасної української педагогіки: Навчальний посібник. – 3-тє вид., доопрац. і доп. – К.: Знання, 2008. – 566 с. – С. 43-45, 217-238.
3. Заброцький М.М., Павелків Р.В. Педагогічна психологія (Теоретичні концепції та практикум): Навчальний посібник. – Рівне, 2003. – 297 с. – С. 71-74.
4. Концепція національної системи освіти (П.Кононенко) // Концептуальні засади демократизації та реформування освіти в Україні: Педагогічні концепції. К.: Школяр, 1997. – 150 с. - С. 42-57.
5. Красовицький М. Людина – мета, а не засіб // Виховання в школі / Упоряд. В.Варава, В. Зоц. – К.: Ред. загальнопед. газ., 2003. – 128 с. – С. 5-22.
6. Кузьмінський А.І., Омеляненко В.Л. Педагогіка: Підручник. – К.: Знання, 2007. – 447 с. – С. 66-82.
7. Мойсеюк Н.Є. Педагогіка: Навчальний посібник. 3-є видання, доповнене. – К.: ВАТ „КДНК”, 2001. – 608 с. – С. 88-115.
8. Національна доктрина розвитку освіти // Довідник заступника директора школи з виховної роботи в запитаннях та відповідях / Авт.-упорядн. Г.Л. Вороніна, Н.В. Кочанова. – Х.: Веста: Вид-во „Ранок”, 2006. – 464 с. – С. 174-194.
9. Національна програма виховання дітей та учнівської молоді в Україні // Книга заступника директора з виховної роботи: Довідково-методичне видання / Упоряд. С.В. Кириленко, Н.І. Косарева. – Харків: Торсінг плюс, 2006. – 416 с. – С. 197-224; або див. // Книга класного керівника: Довідково-методичне видання / Упоряд. С.В. Кириленко, Н.І. Косарева. – Харків: Торсінг плюс, 2005. – 560 с. – С. 288-326.
10. Орієнтовний зміст виховання в національній школі / За ред. Є.І. Коваленко. – К.: ІЗМН, 1996. – 136 с. – С. 9-15.
11. Педагогіка: Навчальний посібник / В.М. Галузяк, М.І. Сметанський, В.І. Шахов. – 2-е вид., випр. і доп. – Вінниця: Книга-Вега, 2003. – 416 с. – С. 66-67, 73-74.
12. Про виховання дітей та молоді: Проект Закону України // Освіта України. – 2004. – № 72. - 14 вересня. – С. 4.
13. Ягупов В.В. Педагогіка: Навчальний посібник. — К.: Либідь, 2003. — 560 с. – С. 42-101.
14. Якса Н.В. Основи педагогічних знань: Навчальний посібник. – К.: Знання, 2007. – 358 с. – С. 162-166, 234-272.
15. Якса Н.В. Педагогічні теорії, системи й технології: Курс лекцій. – Ч.І. – Житомир: Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2005. – 2005. – 180 с. – Лекція №5. – С. 50-68.

ДОПОМІЖНА

1. Вишневський О.І. Теоретичні основи сучасної української педагогіки: Посібник. – Дрогобич: Коло, 2003. – 528 с. – С. 42-51.
2. Заброцький М.М. Основи вікової психології: Навчальний посібник. – Тернопіль: Богдан, 2005. – 112 с. - С. 8-15, 21-28, 30-31.
3. Фіцула М.М. Педагогіка: Навчальний посібник. – 2-е вид. – Тернопіль: Богдан, 2004. – 192 с. - С. 25-30.

Інформаційні ресурси:

1. <http://pidruchniki.com/17000308/pedagogika/pedagogika>
2. http://pidruchniki.com/19991130/pedagogika/pedagogika_u_zapitannayah_i_vidpovidyah
3. <http://pidruchniki.com/1584072017954/pedagogika/pedagogika>
4. <https://docs.google.com/document/d/1o3ww-Ak2XYItBha7ASqhXq1juGyut8K7ZKLKwvbkiQs/edit?pref=2&pli=1#!>
5. <http://westudents.com.ua/knigi/349-pedagogka-ftsula-mm.html>
6. http://eprints.zu.edu.ua/7574/1/Practic_pos.pdf
7. http://pidruchniki.com/13160901/pedagogika/osnovi_natsionalnogo_vihovannya#98

8. http://pidruchniki.com/12991010/pedagogika/sistema_natsionalnogo_vihovannya#35
9. <http://nus.org.ua/wp-content/uploads/2017/11/NUSH-poradnyk-dlya-vchytelya.pdf>

VI. Модуль 2. ТЕОРІЯ ВИХОВАННЯ.

Практичне заняття №7.

Тема: Сутність, закони та принципи виховного процесу.

Мета: актуалізація знань студентів основних педагогічних категорій і понять, розкриття діалектики закономірностей, законів та принципів сучасного українського виховання.

Професійна спрямованість: розвиток аналітичного мислення.

Опорні (ключові або основні) поняття: виховний процес, принципи виховання, закономірності і закони виховання.

План

1. Виховний процес: сутність, структура, роль та місце у процесі формування особистості.
2. Закономірності, принципи, етапи виховного процесу
3. Особливості процесуальних компонентів системи українського національного виховання.
4. Проект Закону України «Про виховання дітей і молоді».

Поточні контрольні запитання/завдання

1. Визначте пріоритети загальнолюдських, національних, громадянських, етнічних, родинних і особистісних морально-духовних цінностей.
2. Визначте чинники, які впливають на виховання сучасних дітей молодшого шкільного віку.
3. Яких законів і принципів потрібно дотримуватися у виховній роботі з дітьми молодшого шкільного віку?
4. Розкрийте зміст рушійних сил виховного процесу.
5. Побудуйте логічну схему процесу виховання з його структурних елементів: зміст, форми, методи, прийоми, мета, засоби, завдання, корегування результатів виховання.
6. Напишіть реферат на одну з тем:
 - „Цінності сучасного українського виховання”,
 - „Проблема народності в педагогічній спадщині К.Д. Ушинського”,
 - „Основні засоби національного виховання”.
7. Охарактеризуйте головні засоби національного виховання: рідна мова, родинна народна педагогіка, фольклорно-календарні традиції, сімейно-побутові звичаї, обряди, народна символіка, народні художньо-образні засоби, народна мораль.

Рекомендована література:

БАЗОВА

1. Практикум з педагогіки: Навчальний посібник – 3-є вид. перероблене і доповнене / За заг. ред. О.А. Дубасенюк. – К.: Центр навчальної літератури, 2004. – 464 с.
2. Максимюк С.П. Педагогіка: Навчальний посібник. – К., 2009. – С. 44-46.
3. Мельничук С.Г. Педагогіка (Теорія виховання): Навчальний посібник. – К., 2012. – С. 10,30.
4. Національна програма виховання дітей та учнівської молоді в Україні // Книга класного керівника: Довідково-методичне видання / Упорядн. С.В. Кириленко, Н.І. Косрпева. – Харків: Торсінг-Плюс, 2005. - С.288-321.
5. Омеляненко В.Л., Кузьминський А.І. Теорія і методика виховання: Навчальний посібник. – К.: Знання-Прес, 2008. – С. 149-167, 180-196.
6. Практикум з педагогіки: Навчальний посібник: Видання 2-ге, доповнене і перероблене / За заг. ред. О.А.Дубасенюк, А.В.Іванченка. – Житомир: Житомир. держ. пед. ун-т, 2003. – С. 224-239.
7. Практична педагогіка виховання: Посібник з теорії та методики виховання / Ред.: М. Ю. Красовицький; Упорядник: Г. І. Іванюк. - К.; Івано-Франківськ : Плай, 2000. – С. 15-24.
8. Фіцула М.М. Педагогіка. – Тернопіль: Богдан, 2003. – С. 35-46.
9. Ягупов В.В. Педагогіка : Навч. посібник. – К.: Либідь, 2003. – С. 423-486, 497-504.

10. Ярошук Л. Г. Методика виховної роботи: Навчальний посібник. – К. : Слово, 2012. – С. 43–45.

ДОПОМІЖНА

1. Карпенчук С.І. Теорія і методика виховання. – К.: Знання, 1997.
2. Красовицький М.Ю. Практична педагогіка виховання. – К., 2000. – С. 15-24.
3. Робоча книга вихователя / Укладачі О.І. Тимчишин, В.І. Уруський. – Тернопіль: Богдан, 2001. – 300 с.

Інформаційні ресурси:

1. <https://docs.google.com/document/d/1o3ww-Ak2XYItBha7ASqhXq1juGyut8K7ZKLKwvbkiQs/edit?pref=2&pli=1#!>
2. <http://www.studfiles.ru/preview/2227328/page:2/>
3. http://pidruchniki.com/10960506/pedagogika/teoriya_vihovannya#47
4. <http://www.studfiles.ru/preview/2227328/>
5. <http://www.studfiles.ru/preview/2227328/page:2/>
6. <http://www.studfiles.ru/preview/2227328/page:3/>

Практичне заняття №8.

Тема: Наукові підходи та концепції виховного процесу.

Мета: формувати поняття про сутність, мету, завдання національного виховання, ознайомити з науковими підходами до організації виховного процесу, концепціями та програмами національного виховання.

Професійна спрямованість: набувати умінь робити аналіз державних документів, формувати навички обґрунтування своїх поглядів на мету виховання.

Опорні (ключові або основні) поняття: мета виховання, виховний ідеал, концепція виховання.

План

1. Ідеал, мета і завдання сучасного українського виховання.
2. Наукові підходи до організації та здійснення виховного процесу (гуманістично-особистісний, діяльнісний, системно-синергетичний, культурологічний, комплексний, акмеологічний, технологічний та ін.).
3. Поняття концепції виховання. Сучасні концепції основних напрямів виховного процесу. Зміст Концепції виховання дітей та молоді в національній системі освіти України.
4. Національна доктрина розвитку освіти в Україні про виховання підростаючого покоління.
5. Основні орієнтири виховання учнів 1-11 класів загальноосвітніх навчальних закладів України.

Поточні контрольні запитання/завдання

1. Із Національної програми виховання дітей та учнівської молоді в Україні випишіть основні виховні завдання початкової школи.
2. Із програми «Основні орієнтири виховання учнів 1-11 класів загальноосвітніх навчальних закладів України» випишіть мету та головні напрями змісту сучасного українського виховання.

3. Організуйте “круглий стіл”, присвятивши його визначенню ідеалу, мети, та завдань сучасного українського виховання. Для цього:

а) Ознайомтеся із Концепцією національного виховання і випишіть ті положення, які стосуються мети і завдань виховання.

б) Зверніться до Національної доктрини розвитку освіти в Україні і випишіть пріоритетні напрями та шляхи реформування виховання.

в) Користуючись творами В.О. Сухомлинського, випишіть 5—6 суджень про завдання та зміст виховання.

г) Опишіть виховний ідеал, до якого ви хотіли б прагнути.

д) Випишіть із Біблії положення, які стосуються загальнолюдських морально-духовних цінностей.

4. Опишіть виховну мету до якої ви будете прагнути в своїй педагогічній діяльності.
5. Проаналізуйте, що є загальним і відмінним у завданнях виховання дівчаток і хлопчиків – учнів початкової школи.
6. Напишіть реферат на одну з тем:
 - „Зумовленість мети виховання соціальному замовленню суспільства”,
 - „Особистісний ідеал як узагальнене втілення загальнолюдських норм моральності”,
 - „Теоретичні та практичні ідеї гуманного виховання в книзі В.О. Сухомлинського „Павлівська школа”.

Рекомендована література:

БАЗОВА

1. Дубасенюк О.А. Практикум з педагогіки. – Житомир, 2003. – С. 224-239.
2. Максимюк С.П. Педагогіка: Навчальний посібник. – К., 2009. – С. 44-46.
3. Мельничук С.Г. Педагогіка (Теорія виховання): Навчальний посібник. – К., 2012. – С. 10,30.
4. Національна програма виховання дітей та учнівської молоді в Україні // Книга класного керівника: Довідково-методичне видання / Упорядн. С.В. Кириленко, Н.І. Косрпева. – Харків: Торсінг-Плюс, 2005. - С.288-321.
5. Омеляненко В.Л., Кузьминський А.І. Теорія і методика виховання: Навчальний посібник. – К.: Знання-Прес, 2008. – С. 149-167, 180-196.
6. Практикум з педагогіки: Навчальний посібник: Видання 2-ге, доповнене і перероблене / За заг. ред. О.А.Дубасенюк, А.В.Іванченка. – Житомир: Житомир. держ. пед. ун-т, 2003. – С. 224-239.
7. Практична педагогіка виховання: Посібник з теорії та методики виховання / Ред.: М. Ю. Красовицький; Упорядник: Г. І. Іванюк. - К.; Івано-Франківськ : Плай, 2000. – С. 15-24.
8. Фіцула М.М. Педагогіка. – Тернопіль: Богдан, 2003. – С. 35-46.
9. Ягупов В.В. Педагогіка : Навч. посібник. – К.: Либідь, 2003. – С. 423-486, 497-504.
10. Ярошук Л. Г. Методика виховної роботи: Навчальний посібник. – К. : Слово, 2012. – С. 43–45.

ДОПОМІЖНА

1. Карпенчук С.І. Теорія і методика виховання. – К.: Знання, 1997.
2. Робоча книга вихователя / Укладачі О.І. Тимчишин, В.І. Уруський. – Тернопіль: Богдан, 2001. – 300 с.

Інформаційні ресурси:

1. <https://docs.google.com/document/d/1o3ww-Ak2XYItBha7ASqhXq1juGyut8K7ZKLLKwvbkiQs/edit?pref=2&pli=1#!>
2. <http://www.studfiles.ru/preview/2227328/page:2/>
3. http://pidruchniki.com/10960506/pedagogika/teoriya_vihovannya#47
4. <http://www.studfiles.ru/preview/2227328/>
5. <http://www.studfiles.ru/preview/2227328/page:2/>
6. <http://www.studfiles.ru/preview/2227328/page:3/>

Практичне заняття №9.

Тема: Засоби, прийоми, умови, методи та форми виховного процесу.

Мета: перевірити рівень засвоєння студентами основних теоретичних положень про методи, класифікації методів, методику та форми виховного процесу; вчити аналізувати шляхи вдосконалення методів виховання та їх застосування.

Професійна спрямованість: набуття навичок аналізу та класифікації.

Опорні (ключові або основні) поняття: засоби виховання, прийоми виховання, умови виховання, методи виховання, форми організації виховного процесу.

План

1. Засоби, прийоми та умови здійснення виховного процесу.
2. Характеристика окремих методів виховання, провідних груп методів. Шляхи та умови ефективності їх використання.

3. Методики та окремі методи виховних систем А.С. Макаренка, В.О. Сухомлинського, О.А. Захаренка.
4. Форми організації виховного процесу та їх класифікації.

Поточні контрольні запитання/завдання

1. Наведіть приклади педагогічних понять: „засіб виховання”, „прийом виховання”, „метод виховання”, „виховна методика”.
2. Порівняйте гальмуючі та творчі прийоми педагогічного впливу.
3. Накресліть схему класифікації загальних методів виховання.

4. Підготувати і провести творчий конкурс «Ромашка».

5. Напишіть реферат на одну з тем:

- „Інноваційні методи виховної роботи з дітьми молодшого шкільного віку”,
- „Роль прикладу у вихованні дітей молодшого шкільного віку”,
- „Місце і роль методів стимулювання у розвитку і формуванні особистості (за творами А.С. Макаренка)”.

Рекомендована література:

БАЗОВА

1. Аненкова І.П. Байдан М.А., Горчакова О.А., Руссол В.М. Педагогіка: модульний курс . Навчальний посібник. – Львів., 2011. – С. 419-448.
2. Вишневський О. Теоретичні основи сучасної української педагогіки: Навчальний посібник. – К., 2008. – С. 488-501.
3. Вишневський О.І. Теоретичні основи сучасної української педагогіки: Навчальний посібник / О. І. Вишневський. - 3-тє вид., доопрац. і доп. - К.: Знання, 2008.– С. 488-501.
4. Карпенчук С. Г. Теорія і методика виховання : Навчальний посібник. – К. : Вища школа, 2005. – С. 107–140.
5. Концепція виховання дітей та молоді в національній системі освіти // Виховна робота в закладах освіти України. – К., 1998. – С. 179-192.
6. Кузьмінський А.І., Омеляненко В.Л. Педагогіка: Підручник. - К.: Знання-Прес, 2003. – С. 201-217.
7. Максимюк С.П. Педагогіка: Навчальний посібник. – К., 2009. – С. 278-283, 307-321.
8. Мельничук С.Г. Педагогіка (Теорія виховання) Навчальний посібник. – К., 2012. – С. 28-30, 43-102.
9. Мойсеюк Н. Є. Педагогіка: Навчальний посібник. – К.: КДНК, 2007. – С. 447–473.
10. Омеляненко В.Л., Кузьмінський А.І. Теорія і методика виховання: Навчальний посібник. – К.: Знання, 2008. – С. 196-249.
11. Фіцула М. М. Педагогіка: Навчальний посібник. – К.: Академвидав, 2005. – С. 330–356.

ДОПОМІЖНА

1. Макаренко А.С. Методика виховної роботи. – К., 1990.
2. Макаренко А.С. Методи виховання. – Тв. у 8 т. – Т. 5 – К., 1981.
3. Сухомлинський В.О. Як виховати справжню людину. – К, 1975.

Інформаційні ресурси:

1. http://pidruchniki.com/10580420/pedagogika/zagalni_metodi_zasobi_vihovannya#98
2. http://pidruchniki.com/14940807/pedagogika/metodi_vihovannya#78
3. <http://westudents.com.ua/glavy/50125-34-zagaln-metodi-vihovannya.html>
4. <http://www.studfiles.ru/preview/2227328/page/6/>
5. http://eprints.zu.edu.ua/7574/1/Practic_pos.pdf

Практичне заняття №10.

Мета: Технології виховного процесу.

Мета: розкрити сутність педагогічних технологій, дати класифікацію виховних технологій, вчити студентів робити діагностичний аналіз вихованості учнів, сформованості класного колективу, ефективності виховного процесу.

Професійна спрямованість: набуття досвіду аналізу педагогічних ситуацій та розв'язку педагогічних задач, сприяти розвитку науково-дослідницьких потреб у професійно-педагогічній діяльності майбутніх педагогів.

Опорні (ключові або основні) поняття: технологія, педагогічна технологія, технологія виховання, педагогічна діагностика, педагогічна ситуація, технологія КТД.

План

1. Сутність педагогічних технологій і технологій виховання.
2. Суть і роль педагогічної діагностики в роботі педагога.
3. Особистісно зорієнтовані технології виховного процесу.
4. Технологія проектної діяльності у виховній роботі школи.
5. Технологія колективної творчої діяльності.
6. Аналіз педагогічної ситуації та технологія розв'язку педагогічної задачі.

Поточні контрольні запитання/завдання:

1. Розв'язати педагогічну задачу з книги Дубасенюк О.А. Практикум з педагогіки. – Житомир, 2002. - С. 250 за схемою:

№ п/п	Алгоритм розв'язку педагогічної задачі	Розв'язок
1	Аналіз умови задачі на основі побудови логічного ланцюжка. Встановити умови та обставини при яких відбувається подія.	
2	Конкретизація умов задачі: аналіз вихідних даних (час, місце подій, учасники).	
3	Визначення протиріччя запропонованої задачі та на його основі формулювання проблеми, яку треба розв'язати.	
4	Побудова системи гіпотез.	
5	Вибір робочої гіпотези, напрямку дій педагога, видів діяльності, методів виховання; прогнозування результатів.	
6	Вибір оптимальної системи засобів, прийомів, методів, умов.	

2.Розробити проекти виховної діяльності у творчих мікрогрупах, дотримуючись технології педагогічного проектування.

1. Група розбивається на мікрогрупи.
2. Обираються керівники мікрогруп.
3. Вибирається напрям і формується назва проекту.
4. Визначаються актуальність проекту, мета та завдання.
5. Етапи реалізації проекту (визначають терміни початку і закінчення проекту).
6. Механізм реалізації проекту (пояснення: як, яким чином, за допомогою яких засобів буде реалізовано проект? Вказуються плани апробації конкретних справ, акцій, заходів згідно з визначеними етапами).
7. Обов'язки та відповідальність учасників реалізації проекту: хто відповідає за проект? Хто і за що відповідає в середині проекту? Хто допомагає в реалізації проекту?
8. Очікувані результати: які конкретні результати ви очікуєте одержати на кожному етапі та після завершення проекту?
9. Оцінка і самооцінка проекту. Коли та з якою періодичністю будуть оцінювати виконання проекту? Хто візьме участь у оцінюванні? Форми контролю та оцінки. У якій формі буде подано інформацію про хід проекту?

10. Бюджет, ресурсне забезпечення (приблизний бюджет, з урахуванням усіх видів витрат, необхідних для успішної реалізації проекту).
11. Захист авторських проектів.
12. Внесення до проектів після обговорення необхідних змін.

3. Діагностика особистісних якостей.

4. Розробити колективну творчу справу.

1. Розподіл студентів на мікро групи. Обговорення завдань майбутньої діяльності.
2. Робота в мікро групах – продукування ідей, пропозицій щодо майбутньої справи: Як найкраще її організувати? Кому брати участь? Хто керуватиме (Рада колективу, спеціальна Рада справи з представників усіх мікро груп, командир зведеної бригади)? Де і коли краще провести цю справу?
3. Добір мікроколективом найбільш цікавих і вдалих пропозицій у ході загального обговорення.
4. Визначення плану проведення творчої справи: З яких частин складатиметься? Які конкурси включатиме? У яких ролях учні братимуть участь у заході?
5. Вибір Ради справи: хто відповідатиме за підготовку й проведення заходу?
6. Підготовка майбутньої справи в мікро групах, кожний з яких має свою ділянку роботи і своє завдання відповідно до розробленого плану.
7. Представлення методичних рекомендацій підготовки та проведення виховної справи.
9. Аналіз колективної справи.

Рекомендована література:

БАЗОВА

1. Дичківська І.М. Інноваційні педагогічні технології : навч. посібник. – К. : Академвидав, 2004. – С. 17-29.
2. Дубасенюк О.А. Педагогічний практикум. – Житомир: ЖДУ, 2003. – С. 250-255.
3. Карпенчук С. Г. Теорія і методика виховання : Навчальний посібник. – К. : Вища школа, 2005. – С. 137-144.
4. Пехота О.М. Освітні технології: Навчально-методичний посібник. / О.М. Пехота - К.: АСК, 2001. – С. 7-27, 36-44, 181-196.
5. Підготовка майбутнього вчителя до впровадження педагогічних технологій: Навчальний посібник / О.М. Пехота і др.; За ред. І.А. Зязюна, О.М. Пехоти. – К.: А.С.К., 2003. – 240 с.
6. Практикум з педагогіки: Навчальний посібник: Видання 2-ге, доповнене і перероблене / За заг. ред. О.А.Дубасенюк, А.В.Іванченка. – Житомир: Житомир. держ. пед. ун-т, 2003. – С. 250-255.
7. Якса Н.В. Педагогічні теорії, системи й технології. – Житомир: ЖДУ, 2005. – С. 198-200.

ДОПОМІЖНА

1. Безпалько О.В. Організаційна форма як компонент технології соціально-педагогічної діяльності / Технології соціально-педагогічної діяльності: Навчальний посібник / За заг. ред. проф. Капської А.Й. – К.: УДЦССМ, 2000.
2. Даниленко М.В. Педагогічні задачі. – К., 1991.
3. Коберник О. Проективна педагогіка і національна школа // Шлях освіти. – 2000. – №1. – С.7-11.
4. Коновальчук І.І. Проектування інноваційних педагогічних технологій // Вісник Житомирського держ. ун-ту імені Івана Франка. – 2005. – №24. – С.71-75.
5. Селевко Г.К. Образовательные технологии: Учебное пособие. – М.: НИИ школьных технологий, 1998. – 256 с.

Інформаційні ресурси:

1. <http://pidruchniki.com/17000308/pedagogika/pedagogika>
2. http://pidruchniki.com/19991130/pedagogika/pedagogika_u_zapitannayah_i_vidpovidyah
3. <http://pidruchniki.com/1584072017954/pedagogika/pedagogika>

4. <https://docs.google.com/document/d/1o3ww-Ak2XYItBha7ASqhXq1juGyut8K7ZKLKwvbkiQs/edit?pref=2&pli=1#!>
5. <http://westudents.com.ua/knigi/349-pedagogka-ftsula-mm.html>
6. http://eprints.zu.edu.ua/7574/1/Practic_pos.pdf
7. <http://nashol.com/2012091967055/enciklopediya-obrazovatelnih-tehnologii-tom-1-selevko-g-k-2006.html>

Практичне заняття №11.

Тема: Зміст, методи та форми розумового, морально-етичного, патріотичного, громадянського та правового виховання.

Мета: сприяти засвоєнню студентами понять "розумове виховання", основних понять щодо мети, змісту, форм і методів морально-етичного, патріотичного, громадянського та правового виховання.

Професійна спрямованість: набувати навичок аналізу, порівняння, вироблення вмінь проектувати виховну роботу з морального, громадянського та правового виховання.

Опорні (ключові або основні) поняття: зміст, методи, форми розумового, морального, патріотичного, громадянського, правового виховання.

План

1. Сутність і структура, завдання та зміст розумового виховання.
2. Засоби, методи та форми розумового виховання молодших школярів.
3. Завдання, зміст та методи та форми морально-етичного виховання.
4. Зміст, методи та форми громадянського та патріотичного виховання.
5. Сутність, засоби, методи та форми правового виховання.

Поточні контрольні запитання/завдання:

1. Розкрийте зміст понять «інтелект», «світогляд», «розумове виховання», «інтелектуальний розвиток».
2. У чому взаємозв'язок між поняттями «етика», «мораль», «право», «патріотизм», «громадянськість», «моральне виховання»?
3. Підготувати та провести вікторину («Що, де, коли?», «Юний ерудит», «В країні чомучок», «Подорож до країни знань»).
4. За допомогою відомої казки розробити бесіду для дітей, спрямовану на формування моральних уявлень.
5. Розробити та провести фрагменти виховних справ з розумового (або морального, громадянського, правового) виховання.
6. Написати реферат на одну з тем:
 - «Культура розумової праці першокласника»,
 - «Шляхи розвитку пізнавальних інтересів»,
 - «Значення молодшого шкільного віку у формуванні основ наукового світогляду»,
 - «Шляхи й засоби морального виховання»,
 - «Мораль і релігія»,
 - «Сутність прояву національної гідності особистості, фактори, що впливають на її формування».

Рекомендована література:

БАЗОВА

1. Анненкова І.П. Методика виховної роботи: Курс лекцій.- Одеса: Астропринт, 2005.- С. 50-65.
2. Вишневський О. Теоретичні основи сучасної української педагогіки: Навчальний посібник. – К., 2008. – С. 239-308.
3. Кузьмінський А.І., Омеляненко В.Л. Педагогіка: Підручник. - К.: Знання-Прес, 2003. – С. 238-247, 257-259.
4. Максимюк С.П. Педагогіка: Навчальний посібник. – К., 2009. – С. 322-328.
5. Мельничук С.Г. Педагогіка (Теорія виховання) Навчальний посібник. – К., 2012. – С. 156-160, 162-170.

6. Організація виховної роботи / Авт.-упор. Н.В. Кочанова. – Х.: Веста-Ранок, 2008. – С. 72-86.
7. Практикум з педагогіки: Навчальний посібник: Видання 2-ге, доповнене і перероблене / За заг. ред. О.А.Дубасенюк, А.В.Іванченка. – Житомир: Житомир. держ. пед. ун-т, 2002. – С.339-353.
8. Фіцула М. М. Педагогіка : навч. посіб. – К. : Академвидав, 2005. – С. 51-60.
9. Ягупов В.В. Педагогіка : Навчальний посібник. – К.: Либідь, 2003. – С. 486-506.

Інформаційні ресурси:

1. <http://pidruchniki.com/17000308/pedagogika/pedagogika>
2. http://pidruchniki.com/19991130/pedagogika/pedagogika_u_zapitannayah_i_vidpovidyah
3. <http://pidruchniki.com/1584072017954/pedagogika/pedagogika>
4. <https://docs.google.com/document/d/1o3ww-Ak2XYItBha7ASqhXq1juGyut8K7ZKLKwvbkis/edit?pref=2&pli=1#!>
5. <http://westudents.com.ua/knigi/349-pedagogika-ftsula-mm.html>
6. http://eprints.zu.edu.ua/7574/1/Practic_pos.pdf
7. <http://westudents.com.ua/glavy/50107-33-osnovn-napryami-vihovannya.html>
8. http://pidruchniki.com/15890315/pedagogika/harakteristika_osnovnih_napryamiv_vihovannya#13
9. <http://www.studfiles.ru/preview/2227328/page:4/>

Практичне заняття №12.

Тема: Система трудового та економічного виховання дітей.

Мета: сформулювати у студентів розуміння сутності та основних завдань трудового та економічного виховання, профорієнтації учнів молодшого шкільного віку.

Професійна спрямованість: сприяти виробленню у студентів професійних умінь з організації трудового, економічного виховання та профорієнтації.

Опорні (ключові або основні) поняття: трудове виховання, економічне виховання, профорієнтація.

План

1. Завдання, зміст, методи та форми трудового виховання учнів.
2. Економічне виховання учнів початкової школи.
3. Основи профорієнтації учнів молодшого шкільного віку

Поточні контрольні запитання/завдання:

1. Поясніть, чи тотожні поняття «суспільно-корисна праця» і «продуктивна праця».
2. Визначити шляхи трудового та економічного виховання учнів початкової школи.
3. Розробити та провести фрагменти виховних справ з трудового, економічного виховання («Вчимося розраховувати бюджет сім'ї», «На що витрачаються гроші?», «Робимо рекламу»).
4. Напишіть реферат на одну з тем:
 - «Виховання самостійності та ініціативи учнів у трудовій діяльності».
 - «Труд як фактор виховання та розвитку особистості».
 - «Економічне виховання молодших школярів».
 - «Особливості профорієнтації учнів початкових класів».

Рекомендована література:

БАЗОВА

1. Кузьмінський А.І., Омеляненко В.Л. Педагогіка: Підручник. - К.: Знання-Прес, 2003. – С. 277-280.
2. Максимюк С.П. Педагогіка: Навчальний посібник. – К., 2009. – С. 328-333.
3. Мельничук С.Г. Педагогіка (Теорія виховання) Навчальний посібник. – К., 2012. – С. 176-225.
4. Практикум з педагогіки: Навч. посібник/ За заг. ред.. О.А. Дубасенюк, А.В. Іванченка. – Житомир: ЖДПУ імені Івана Франка, 2002. – С.353-366.
5. Ушинський К. Д. Праця в її психологічному й виховному значенні. Вибр. Пед твори: у 2-х т. – Т. 1. – с. 106.

ДОПОМІЖНА

1. Кондрашова Л.В., Лаврентьева О.О., Зеленкова Н.І. Методика організації виховної роботи в сучасній школі: Навчальний посібник. – Кривий ріг, 2008. – 187 с.

Інформаційні ресурси:

1. <http://pidruchniki.com/17000308/pedagogika/pedagogika>
2. http://pidruchniki.com/19991130/pedagogika/pedagogika_u_zapitannayah_i_vidpovidyah
3. <http://westudents.com.ua/glavy/50107-33-osnovn-napryami-vihovannya.html>
4. <http://pidruchniki.com/15890315/pedagogika/harakteristika-osnovnih-napryamiv-vihovannya#13>
5. <http://www.studfiles.ru/preview/2227328/page:5/>
6. http://eprints.zu.edu.ua/7574/1/Practic_pos.pdf

Практичне заняття №13.

Тема: Естетичний та фізичний розвиток особистості.

Мета: сформувати у студентів розуміння сутності, основних завдань, системи трудового та естетичного виховання, систематизувати і поглибити знання та вміння студентів з технології організації трудової та естетичної діяльності.

Професійна спрямованість: сприяти виробленню у студентів необхідних особистісно-професійних умінь та навичок організації та здійснення навчально-виховної роботи з естетичного виховання.

Опорні (ключові або основні) поняття: естетичне виховання, фізичне виховання, основи здорового способу життя.

План

1. Естетичне виховання: завдання, зміст і засоби, форми та методи.
2. Джерела естетичного впливу на особистість. Формування естетичної культури учнів.
3. Зміст, форми та методи фізичного виховання.
4. Методика формування основ здорового способу життя.

Поточні контрольні запитання/завдання:

1. Розкрийте сутність понять “естетична культура”, “естетичні почуття”, «естетичний смак», “естетичні ідеали”, “естетична діяльність”, “естетична освіта”.
2. Спроектуйте та проведіть фрагмент виховної справи з естетичного виховання («Музична вікторина», «Свято фарб», «Природа в музиці».)
3. Розробити та провести фрагменти виховних справ з трудового, економічного виховання («Вчимося розраховувати бюджет сім’ї», «На що витрачаються гроші?»), «Робимо рекламу».
4. Розробити та провести захід для дітей молодшого шкільного віку з профілактики шкідливих звичок.
5. Розробити та провести «Веселі старти».
6. Напишіть реферат на одну з тем:
 - «Туристично-краєзнавча робота з учнями початкової школи».
 - «Система естетичного виховання Б.М. Неменського».
 - «Естетична культура молодшого школяра та шляхи її формування».

Рекомендована література:

БАЗОВА

1. Вишневський О. Теоретичні основи сучасної української педагогіки: Навчальний посібник. – К., 2008. – С. 338-374.
2. Євтушок В. Фізичне виховання в літньому оздоровчому таборі / Євтушок В. // Фізичне виховання в школі. - 2002.-N2. - С.46-48.
3. Кузьмінський А.І., Омеляненко В.Л. Педагогіка: Підручник. - К.: Знання-Прес, 2003. – С. 286-291.
4. Максимюк С.П. Педагогіка: Навчальний посібник. – К., 2009. – С. 333-
5. Мельничук С.Г. Педагогіка (Теорія виховання) Навчальний посібник. – К., 2012. – С. 233-237.

6. Практикум з педагогіки: Навчальний посібник: Видання 2-ге, доповнене і перероблене /За заг. ред. О.А.Дубасенюк, А.В.Іванченка. – Житомир: Житомир. держ. пед. ун-т, 2002. – С.366- 394.

ДОПОМІЖНА

1. Фіцула М.М. Педагогіка. – Тернопіль: Богдан, 2003. – С. 64-67.

Інформаційні ресурси:

1. <http://pidruchniki.com/17000308/pedagogika/pedagogika>
2. http://pidruchniki.com/19991130/pedagogika/pedagogika_u_zapitannayah_i_vidpovidyah
3. <http://westudents.com.ua/glavy/50123-fzichne-vihovannya.html>
4. http://pidruchniki.com/19650323/pedagogika/fizichne_vihovannya_uchniv#11
5. <http://www.studfiles.ru/preview/2227328/page:6/>
6. http://eprints.zu.edu.ua/7574/1/Practic_pos.pdf

Практичне заняття 14.

Тема: Учніський колектив. Організація учнівського самоврядування.

Мета: розкрити розуміння самоврядування як засобу виховання школярів, впливу учнівського самоврядування на розвиток особистості, засвоєння технології організації життя колективу на основі колективних творчих справ.

Професійна спрямованість: формувати професійно-педагогічні уміння педагогічного супроводу самоврядування, вибору педагогічно доцільної системи методів педагогічної допомоги класному колектив відповідно поставлених завдань.

Опорні (ключові або основні) поняття: колектив, етапи розвитку колективу, учнівське самоврядування.

План

1. Сутність, ознаки, функції колективу. Етапи розвитку колективу. Система перспективних ліній. Закони життя дитячого колективу.
2. Поняття про самоврядування учнів. Структура учнівського самоврядування (на рівні класу, школи), зміст діяльності органів учнівського самоврядування.
3. Розробка методичних рекомендацій з підготовки і проведенню КТС (наприклад: трудова справа, свято, випуск стіннівки та інш.).

Поточні контрольні запитання/завдання:

1. Принципи побудови та розвитку шкільного самоврядування.
2. Зміст та форми педагогічної допомоги учням в розвитку учнівського самоврядування.
3. *Ділова гра «Конкурс педагогічних проектів».*

Розробити модель учнівського самоврядування у початковій школі.

1. Вибір ведучих. Розподіл учасників по мікроколективах, визначення рольової функцій їх членів, установлення регламенту роботи, форми представлення і захисту моделей.
2. Розробка моделей за такими параметрами:
 - а) визначення сфер і життєдіяльності учнів, які потребують організації самоврядування;
 - б) розробка першого рівня самоврядування в первинних колективах;
 - г) визначання органів самоврядування на рівні початкової школи;
 - д) встановлення функцій і змісту діяльності кожного з органів самоврядування та взаємозв'язків між ними.
4. Придумати назву, девіз, які відображають ідею самоврядування (наприклад, Мерія школи, Інститут президентства).
5. Оформити модель у вигляді схеми.
6. Розробити методичне забезпечення діяльності органів самоврядування: „Положення про самоврядування в школі (Конституція школи)”, „Положення про мера (президента) школи”, закони, заповіді школи, присяга президента школи, девіз, емблема школи, „Положення про кращий клас”, „Положення про кращого учня року”, плани роботи, програма навчання активу тощо.

7. Захист моделей. Обговорення в групі. Висловлення побажань, зауважень. Оцінка оригінальності та педагогічної доцільності запропонованої моделі. Оцінюючи, виходити із принципів організації учнівського самоврядування.

8. Аналіз та підведення підсумків.

4. Напишіть реферат на одну з тем:

- “Типи лідерів у початкових і середніх класах”,
- “Керівництво, співкерівництво чи самоврядування?”

Рекомендована література:

БАЗОВА

1. Аненкова І.П. Байдан М.А., Горчакова О.А., Руссол В.М. Педагогіка: модульний курс . Навчальний посібник. – Львів., 2011. – С. 452-467.
2. Вас призначено заступником директора з виховної роботи / Упор. О.М. Ворожейкина, А.Г. Дербеньова. – Х., 2007. – С. 109-122.
3. Карпенчук С. Г. Теорія і методика виховання : навч. посіб. – К. : Вища шк., 2005. – С. 245–248.
4. Кузьмінський А.І., Омеляненко В.Л. Педагогіка: Підручник. - К.: Знання-Прес, 2003. – С. 222-234.
5. Максимюк С.П. Педагогіка: Навчальний посібник. – К., 2009. – С. 263-270.
6. Мельничук С.Г. Педагогіка (Теорія виховання) Навчальний посібник. – К., 2012. – С. 115-131.
7. Омеляненко В. Л. Теорія і методика виховання: Навчальний посібник. – К. : Знання, 2008. – С. 249–288.
8. Практична педагогіка виховання : Посібник з теорії та методики виховання / За ред.: М.Ю. Красовицький; Упоряд.: Г. І. Іванюк. - К.; Івано-Франківськ : Плай, 2000. – С. 146-148.
9. Трухін І.О., Шпак О.Т. Основи шкільного виховання. – К., 2004. – С. 241-246.
10. Фіцула М. М. Педагогіка : Навчальний посібник. – К. : Академвидав, 2005. – С. 372–391.

ДОПОМІЖНА

1. Виховуємо громадянина: Збірник науково-методичних матеріалів / За ред. В.Є. Литнєва. – Житомир, 2002. – С. 1-7.
2. Красовицький М.Ю. Практична педагогіка виховання. – К., 2000. – С. 146-148.
3. Литнєв В.Є. Педагогічні основи учнівського самоврядування // Виховуємо громадянина: Збірник науково-методичних матеріалів. - Житомир, 2001. – С. 1-7.

Інформаційні ресурси:

1. <http://pidruchniki.com/17000308/pedagogika/pedagogika>
2. http://pidruchniki.com/19991130/pedagogika/pedagogika_u_zapitanniah_i_vidpovidyah
3. <http://pidruchniki.com/1584072017954/pedagogika/pedagogika>
4. http://pidruchniki.com/15740225/pedagogika/uchnivskiy_kolektiv_yogo_rol_formuvanni_o_sobistosti#79
5. <http://westudents.com.ua/glavy/50140-36-vihovannya-uchnivskogo-kolektivu.html>
6. <http://www.studfiles.ru/preview/2227328/page:10/>
7. http://eprints.zu.edu.ua/7574/1/Practic_pos.pdf

Практичне заняття №15.

Тема: Позакласна та позашкільна виховна робота. Планування виховної роботи.

Мета: ознайомити зі змістом, формами і методами позакласної та позашкільної виховної роботи з учнями, видами планів виховної роботи.

Професійна спрямованість: сформувати системне бачення виховного процесу.

Опорні (ключові або основні) поняття: позакласна виховна робота, позашкільна виховна робота, класна виховна година, планування виховної роботи.

План

1. Особливості позакласної та позашкільної виховної роботи та форми її організації.
2. Методика підготовки класних виховних годин.

3. Планування виховної роботи. Види планів (перспективний, календарний, оперативний, план – сітка).
4. Джерела і методики планування життєдіяльності класу (ГПД) початкової школи. Вимоги до планування.

Поточні контрольні запитання/завдання:

1. Взаємозв'язок між масовими, груповими та індивідуальними формами позакласної виховної роботи.
2. Ознайомтеся з методикою створення історико-літературного музею в селі Пархомівка Харківської області вчителем історії А. Луньовим.
3. **Спроектуйте модель шкільного музею.**
4. **Розробіть програму гуртка певного спрямування.**
 1. Оберіть гурток (клуб), керівником якого ви хотіли б стати.
 2. Обґрунтуйте доцільність вашого гуртка (клубу).
 3. Запропонуйте роботу щодо заохочення відвідування вашого гуртка (клубу).
 4. Розробіть програму вашого гуртка (клубу) на одну чверть (8-10 занять).
 5. Коротко охарактеризуйте зміст кожного заняття.
5. Написати реферат на одну з тем:
 - «Педагогічні функції та принципи позакласної (або позашкільної) виховної роботи з учнями початкової школи»,
 - «Основні принципи ефективної організації позакласної (або позашкільної) виховної роботи»,
 - «Формування особистості молодшого школяра засобами виховної роботи по місцю проживання».

Рекомендована література:

БАЗОВА

1. Аненкова І.П. Байдан М.А., Горчакова О.А., Руссол В.М. Педагогіка: модульний курс. Навчальний посібник. – Львів., 2011. – С. 479-480.
2. Волкова Н. П. Педагогіка: Посібник для студ. вищ. навч. закл. – К. : Академія, 2001. – С. 169–182.
3. Єремєєва В.М. Технологія вивчення теорії та методики виховання. – Житомир, 2003. – С. 38-45.
4. Карпенчук С. Г. Теорія і методика виховання: Навчальний посібник. – К. : Вища шк., 2005. – С. 147–169.
5. Практикум з педагогіки: Навч. Посібник / За заг. ред. О.А. Дубасенюк, А.В. Іванченка. – Житомир: Житомир. держ. пед. ун-т, 2002. – С.283-293.
6. Фіцула М. М. Педагогіка : навч. посіб. – К. : Академвидав, 2005. – С. 356–370.

ДОПОМІЖНА

1. Робоча книга вихователя. Укладачі О.І. Тимчишин, В.І. Уруський. Тернопіль, 2001. – С. 173-186.
2. Сорока Г.І. Планування та аналіз виховної роботи школи. – Харків.: Основа, 2003. – 64 с.
3. Фіцула М.М. Педагогіка. – К., 2003. – С.102-104.

Інформаційні ресурси:

1. <http://pidruchniki.com/17000308/pedagogika/pedagogika>
2. <https://docs.google.com/document/d/1o3ww-Ak2XYItBha7ASqhXq1juGyut8K7ZKLKwvbkiQs/edit?pref=2&pli=1#!>
3. <http://westudents.com.ua/knigi/349-pedagogka-ftsula-mm.html>
4. http://eprints.zu.edu.ua/7574/1/Practic_pos.pdf
5. http://pidruchniki.com/16560220/pedagogika/planuvannya_roboti_klasnogo_kerivnika#14
6. <http://westudents.com.ua/glavy/50158-planuvannya-roboti-klasnogo-kervnika.html>
7. <http://www.studfiles.ru/preview/2227328/page:10/>

Практичне заняття №16.

Тема: Система роботи вчителя-класовода з батьками.

Мета: розкрити систему виховної роботи вчителя початкових класів із батьками учнів.

Професійна спрямованість: розвивати рівень підготовки майбутніх педагогів до педагогічної взаємодії з батьками.

Опорні (ключові або основні) поняття: родинне виховання, діагностика родини, форми роботи з батьками.

План

1. Характерні риси українського родинного виховання, його проблеми.
2. Основи педагогічної взаємодії з батьками учнів. Психолого-педагогічна діагностика родини.
3. Педагогічна освіта батьків. Форми співробітництва з батьками молодших школярів.

Поточні контрольні запитання/завдання:

1. Основні завдання педагогічного керівництва сімейним вихованням.
2. В чому сутність батьківської допомоги школі? Перерахувати труднощі, з якими зустрічається вчитель під час спілкування з батьками учнів.
3. **Розробити орієнтовну тематику лекцій та бесід із батьками на півріччя.**
4. **Скласти план-конспект батьківських зборів.**
5. **Запропонувати варіант гри «Тато, мама, я – дружня сім'я».**
6. Розробити анкету для виявлення взаємовідносин між дітьми та батьками.
7. Проаналізуйте ситуації, описані А.С. Макаренком у статті “Виховання в сім'ї і школі” // Педагогічні твори: В 8 т. – К.: Радянська школа, 1989. – Т. 4. – С. 238-314. Які вимоги до взаємодії педагога з батьками знайшли тут відображення?
8. Познайомитися зі статтею В.О. Сухомлинського “Як готувати матір і батька до шкільного сімейного виховання їх дитини” / – Т.2. – С. 572-575.

Рекомендована література:

БАЗОВА

1. Аненкова І.П. Байдан М.А., Горчакова О.А., Руссол В.М. Педагогіка: модульний курс . Навчальний посібник. – Львів., 2011. – С. 493-502.
2. Вишневський О. Теоретичні основи сучасної української педагогіки: Навчальний посібник. – К., 2008. – С. 308-338, 469-473.
3. Карпенчук С.Г. Теорія та методика виховання: Навчальний посібник. – К., 2005. – С.16-21.
4. Кузьмінський А.І., Омеляненко В.Л. Педагогіка: Підручник. - К.: Знання-Прес, 2003. – С. 340-360.
5. Максимюк С.П. Педагогіка: Навчальний посібник. – К., 2009. – С. 239-249.
6. Матвієнко О.В. Організація педагогічної практики з виховної роботи у початковій школі. – К.: Стилос, 2003. – С. 35, 74-82.
7. Мельничук С.Г. Педагогіка (Теорія виховання) Навчальний посібник. – К., 2012. – С. 133-153.
8. Омеляненко В.Л., Кузьмінський А.І. Теорія і методика виховання: Навчальний посібник. – К., 2008. – С. 39-98, 397-415.
9. Практикум з педагогіки: Навчальний посібник: Видання 2-ге, доповнене і перероблене /За заг. ред. О.А.Дубасенюк, А.В.Іванченка. – Житомир: Житомир. держ. пед. ун-т, 2002. – С. 458-465.
10. Стельмахович М.Г. Українська родинна педагогіка. –К.: Рідна школа, 1996.

ДОПОМІЖНА

1. Горбач І. Підготовка майбутнього вчителя до роботи з батьками // Рідна школа. – 2000. – № 2. – С.71.
2. Журба К.О. Виховання духовності в сучасній родині // Педагогіка і психологія. – 1998. – № 4. – С. 60-68.
3. Основы педагогического мастерства / Под ред. И.А.Зязюна. – М., 1989. – С. 289-292.

4. Педагогічні задачі і завдання для батьків / За ред. В.Г.Постового. – К.: Радянська школа, 1989.
5. Семиченко В.А., Заслуженюк В.С. Мистецтво взаєморозуміння. Психологія та педагогіка сімейного виховання. – К.: Веселка, 1998.

Інформаційні ресурси:

1. <http://pidruchniki.com/17000308/pedagogika/pedagogika>
2. http://pidruchniki.com/19991130/pedagogika/pedagogika_u_zapitannayah_i_vidpovidyah
3. <http://pidruchniki.com/1584072017954/pedagogika/pedagogika>
4. <https://docs.google.com/document/d/1o3ww-Ak2XYItBha7ASqhXq1juGyut8K7ZKLKwvbkiQs/edit?pref=2&pli=1#!>
1. <http://westudents.com.ua/glavy/50146-37-splna-vihovna-robota-shkoli-sm-gromadskost.html>
2. http://pidruchniki.com/18610819/pedagogika/vzayemozvyazok_shkoli_simyi_gromadskosti_spravi_vihovannya#90
http://eprints.zu.edu.ua/7574/1/Practic_pos.pdf

VII. Модуль 3. Дидактика. Школознавство.

Практичне заняття №17.

Тема: Сутність процесу навчання. Зміст освіти.

Мета: розкрити сутність, закономірності, принципи та рушійні сили процесу навчання, ознайомитися зі змістом освіти та його джерелами.

Професійна спрямованість: розвивати системне бачення процесу навчання.

Опорні (ключові або основні) поняття: процес навчання, структура, закономірності, принципи процесу навчання, зміст освіти, навчальні плани, програми, підручники, посібники.

План

1. Сутність та функції процесу навчання. Рушійні сили процесу навчання.
2. Структура процесу навчання.
3. Закономірності та принципи навчання.
4. Зміст освіти в сучасній школі. Стандарти освіти. Джерела змісту освіти.
5. Особливості навчальних планів, навчальних програм, підручників, навчальних посібників.

Поточні контрольні запитання/завдання:

1. Проаналізуйте співвідношення між загальною, політехнічною і професійною освітою.
2. Які фактори впливають на цілі та зміст освіти в загальноосвітній школі?
3. Які державні нормативні документи відображають зміст освіти?
4. Державний стандарт загальної середньої освіти, його характеристика.
5. Реферати і повідомлення:
 - Особливості змісту освіти в сучасних умовах розвитку держави.
 - Мета і зміст освіти в сучасній загальноосвітній школі І ступеня.
 - Зміст освіти за рубежом (в одній або кількох країнах),
 - Порівняльна характеристика змісту освіти в Україні та за кордоном.
6. Виберіть із твору В.Сухомлинського «100 порад вчителю» ті поради, які пов'язані з реалізацією певних принципів навчання і подайте їх у вигляді таблиці:

Принцип навчання	Приклад з твору

Рекомендована література:

БАЗОВА

1. Аненкова І.П. Байдан М.А., Горчакова О.А., Руссол В.М. Педагогіка: модульний курс . Навчальний посібник. – Львів., 2011. – С. 241-262.
2. Вишневський О. Теоретичні основи сучасної української педагогіки: навчальний посібник / О.Вишневський. – К.: Знання, 2008. – С.102-113.

3. Волкова Н.П. Педагогіка: навчальний посібник / Н.П.Волкова. – К.: Академвидав, 2007. – С.234-240, 259-368.
4. Кузьмінський А.І. Педагогіка: підручник / А.І.Кузьмінський, В.Л.Омеляненко. – К.: Знання-Прес, 2008. – С.85-98.
5. Мойсеюк Н.Є. Педагогіка: навчальний посібник / Н.Є.Мойсеюк. – К., 2007. – С.89-154.
6. Омеляненко С.В. Педагогіка: тестові завдання: навчальний посібник / С.В.Омеляненко. – К.: Знання, 2008. – С.114-129.
7. Практикум з педагогіки: навчальний посібник / за заг. ред. О.А.Дубасенюк. – К.: Центр навчальної літератури, 2004. – С.126-136.
8. Фіцула М.М. Педагогіка: навчальний посібник / М.М.Фіцула. – К.: Академвидав, 2000. – С.116-209.

ДОПОМІЖНА

1. Державна національна програма “Освіта” (Україна ХХІ століття). – К.: Райдуга, 1994. – 61с.
2. Закон України “Про вищу освіту” // Відомості Верховної Ради України. – 2002. – №20. – Ст.134.
3. Закон України “Про загальну середню освіту” // Освіта України. – 1999. – № 25. – С.5.
4. Закон України “Про освіту”. – К.: Генеза, 1996. – 36с.
5. Закон України “Про позашкільну освіту” // Відомості Верховної Ради України. – 2000. – №46. – Ст.134.
6. Національна доктрина розвитку освіти України // Освіта України. – 2002. – 23 квітня. – С.4-6.
7. Педагогіка в запитаннях і відповідях: навчальний посібник / Л.В.Кондрашова, О.А.Пермяков, Н.І.Зеленкова, Г.Ю.Лавришина. – К.: Знання, 2006. – С.163-173.
8. Педагогіка: хрестоматія / уклад. А.І.Кузьмінський, В.Л.Омеляненко. – К.: Знання-Прес, 2003. – С.264-270.

Інтернет-ресурси

1. <http://www.info-library.com.ua/books-book-109.html>
2. http://library.nlu.edu.ua/POLN_TEXT/KNIGI/KONDOR1/DIDAKTIKA_2005.pdf
3. <https://studfiles.net/preview/5186585/>

Практичне заняття №18

Тема: Методи, прийоми, засоби та види навчання

Мета: розкрити поняття методи, прийоми, засоби та види навчання.

Професійна спрямованість: розвивати уміння вибору методів, прийомів та засобів навчання.

Опорні (ключові або основні) поняття: методи, прийоми, засоби навчання.

План

1. Методи і прийоми навчання, класифікації методів.
2. Засоби навчання.
3. Вибір методів та засобів навчання.
4. Види навчання, їх класифікація.

Поточні контрольні запитання/завдання:

1. Проаналізувати особливості застосування різних методів та засобів навчання в діяльності педагогів – новаторів (Ш.Амонашвілі, Є.Ільїн, В.Шаталов та інші).
2. З'ясувати, як пов'язані між собою методи та прийоми навчання.
3. Проаналізувати застосування різних методів навчання в діяльності кращих педагогів-майстрів Житомирщини.

Рекомендована література:

БАЗОВА

1. Аненкова І.П. Байдан М.А., Горчакова О.А., Руссол В.М. Педагогіка: модульний курс . Навчальний посібник. – Львів., 2011. – С. 291-303, 327-328.
2. Вишневський О. Теоретичні основи сучасної української педагогіки: навчальний посібник / О.Вишневський. – К.: Знання, 2008.

3. Волкова Н.П. Педагогіка: навчальний посібник / Н.П.Волкова. – К.: Академвидав, 2001. – С.275-323.
4. Кузьмінський А.І. Педагогіка: підручник / А.І.Кузьмінський, В.Л.Омеляненко. – К.: Знання-Прес, 2008. – С.150-163.
5. Мойсеюк Н.Є. Педагогіка: навчальний посібник / Н.Є.Мойсеюк. – К., 2007. – С.175-200.
6. Омеляненко С.В. Педагогіка: тестові завдання: навчальний посібник / С.В.Омеляненко. – К.: Знання, 2008. – С.114-129.
7. Практикум з педагогіки: навчальний посібник / за заг. ред. О.А.Дубасенюк. – К.: Центр навчальної літератури, 2004. – С.126-136.
8. Фіцула М.М. Педагогіка: навчальний посібник / М.М.Фіцула. – К.: Академвидав, 2000. – С.118-146.

Інтернет-ресурси

1. <http://www.info-library.com.ua/books-book-109.html>
2. http://library.nlu.edu.ua/POLN_TEXT/KNIGI/KONDOR1/DIDAKTIKA_2005.pdf
3. <https://studfiles.net/preview/5186585/>

Практичне заняття № 19

Тема: Форми організації навчання

Мета: розкрити поняття форма навчання, позаурочна форма навчання, загальні форми організації навчання, класно-урочна система.

Професійна спрямованість: розвивати вміння вибору форм організації навчання.

Опорні (ключові або основні) поняття: форма навчання, класно-урочна система, урок, структура уроку, нестандартні уроки.

План

1. Поняття про форми навчання, їх класифікація.
2. Класно-урочна форма навчання в її історичному розвитку, її особливості.
3. Характеристика загальних форм організації навчання (індивідуальні, групові, фронтальні). Позаурочні форми навчання.
4. Урок - основна форма організації навчання. Класифікація уроків.
5. Структура уроку. Основні вимоги до уроку. Підготовка вчителя до уроку.
6. Нестандартні уроки.
7. Педагогічний аналіз уроку. Шляхи підвищення ефективності уроку.

Поточні контрольні запитання/завдання:

1. Законспектувати працю «Форми навчання в школі» за ред. Ю.І.Мальованого (К., 1992. – С.4-40.)
2. Самостійно опрацювати питання:
«Інноваційні форми навчання в зарубіжній школі».
«З історії форм організації навчання».

Рекомендована література:

БАЗОВА

1. Аненкова І.П. Байдан М.А., Горчакова О.А., Руссол В.М. Педагогіка: модульний курс . Навчальний посібник. – Львів., 2011. – С. 304-326.
2. Вишневський О. Теоретичні основи сучасної української педагогіки: навчальний посібник / О.Вишневський. – К.: Знання, 2008. – С.102-113.
3. Волкова Н.П. Педагогіка: навчальний посібник / Н.П.Волкова. – К.: Академвидав, 2001. – С.351-358.
4. Кузьмінський А.І. Педагогіка: підручник / А.І.Кузьмінський, В.Л.Омеляненко. – К.: Знання-Прес, 2008. – С.190-203.
5. 7. Практикум з педагогіки: навчальний посібник / за заг. ред. О.А.Дубасенюк. – К.: Центр навчальної літератури, 2004.
8. Фіцула М.М. Педагогіка: навчальний посібник / М.М.Фіцула. – К.: Академвидав, 2003. – С.154-160.

Інтернет-ресурси

1. <http://www.info-library.com.ua/books-book-109.html>
2. http://library.nlu.edu.ua/POLN_TEXT/KNIGI/KONDOR1/DIDAKTIKA_2005.pdf
3. <https://studfiles.net/preview/5186585/>

Практичне заняття 20

Тема: Здійснення контролю за навчально-пізнавальною діяльністю учнів.

Індивідуалізація і диференціація навчання.

Мета: розкрити поняття контроль за навчально-пізнавальною діяльністю учнів, види і форми контролю, оцінювання успішності учнів, індивідуалізація і диференціація навчання. .

Професійна спрямованість: розвивати уміння оцінювати навчально-пізнавальну діяльність учнів, та здійснювати індивідуальний підхід до учнів.

Опорні (ключові або основні) поняття: контроль за навчально-пізнавальною діяльністю учнів, індивідуалізація навчання, диференціація навчання, обдаровані діти, відстаючі учні, інклюзивна освіта.

План

1. Сутність, функції контролю за навчально-пізнавальною діяльністю учнів.
2. Види контролю за успішністю учнів (класифікація за місцем у навчальному процесі).
3. Перевірка й оцінювання успішності учнів. Сучасний підхід до оцінювання успішності учнів, його значення у навчальному процесі.
4. Поняття індивідуалізації та диференціації навчання, їх значення для особистісного розвитку учня.
5. Робота з обдарованими дітьми.
6. Проблема відстаючих учнів у педагогіці.
7. Інклюзивна освіта.

. Поточні контрольні запитання/завдання:

1. Підготуватись до проведення диспуту на тему «Сучасна система оцінювання учнів. Її переваги та недоліки».
2. Підготувати повідомлення на тему «Моє ставлення до незалежного тестування та системи прийому у вищі заклади освіти на сучасному етапі».
3. Підготувати прес-огляд на тему: Проблеми диференціації навчання на сторінках преси
4. Підготувати повідомлення про дітей-індіго.

Рекомендована література:

БАЗОВА

1. Аненкова І.П. Байдан М.А., Горчакова О.А., Руссол В.М. Педагогіка: модульний курс . Навчальний посібник. – Львів., 2011. – С. 318-326.
2. Вишневський О. Теоретичні основи сучасної української педагогіки: навчальний посібник / О.Вишневський. – К.: Знання, 2008. – С.102-113.
3. Волкова Н.П. Педагогіка: навчальний посібник / Н.П.Волкова. – К.: Академвидав, 2007. – С.351-358.
4. Кузьмінський А.І. Педагогіка: підручник / А.І.Кузьмінський, В.Л.Омеляненко. – К.: Знання-Прес, 2008. – С.190-203.
5. Практикум з педагогіки: навчальний посібник / за заг. ред. О.А.Дубасенюк. – К.: Центр навчальної літератури, 2004.
8. Фіцула М.М. Педагогіка: навчальний посібник / М.М.Фіцула. – К.: Академвидав, 2003. – С.154-160.

Інтернет-ресурси

1. <http://www.info-library.com.ua/books-book-109.html>
2. http://library.nlu.edu.ua/POLN_TEXT/KNIGI/KONDOR1/DIDAKTIKA_2005.pdf
3. <https://studfiles.net/preview/5186585/>

Практичне заняття 21

Тема: Управління педагогічними системами.

Мета: ознайомити з розділом педагогіки «Школознавство», розкрити структуру управління освітою на різних рівнях.

Професійна спрямованість: розвивати аналітичні навички.

Опорні (ключові або основні) поняття: школознавство, управління освітою, управління школою.

План

1. Школознавство як галузь педагогічної науки, загальні принципи управління освітою.
2. Структура управління освітою України.
3. Інспектування загальноосвітнього закладу.
4. Органи колегіального управління школою (конференція, рада школи, педагогічна рада, нарада при директорі, його заступниках).
5. Адміністрація школи як управлінський орган.
6. Органи громадського самоврядування.

Поточні контрольні запитання/завдання:

1. Опрацювати та законспектувати Положення про середній загальноосвітній навчально-виховний заклад; проаналізувати систему управління навчальними закладами, повноваження і функціональні обов'язки структурних підрозділів і керівників.
2. Підготуватись до проведення диспуту на тему “Доцільність інспектування загальноосвітнього закладу”.
3. Опрацювати Інструкцію про організацію та діяльність гімназії (Інформаційний збірник Міністерства освіти України. — 1996. — № 1—2) та про організацію та діяльність ліцею (Інформаційний збірник Міністерства освіти України. — 1996. — № 1—4).
4. Проаналізувати структурно-організаційні відмінності між гімназією, ліцеєм, школою.

Рекомендована література:

БАЗОВА

1. Аненкова І.П. Байдан М.А., Горчакова О.А., Руссол В.М. Педагогіка: модульний курс . Навчальний посібник. – Львів., 2011. – С. 511-536.
2. Вишневський О. Теоретичні основи сучасної української педагогіки: навчальний посібник / О.Вишневський. – К.: Знання, 2008.
3. Волкова Н.П. Педагогіка: навчальний посібник / Н.П.Волкова. – К.: Академвидав, 2007. – С.371-411.
4. Кузьмінський А.І. Педагогіка: підручник / А.І.Кузьмінський, В.Л.Омеляненко. – К.: Знання-Прес, 2008. – С.391-404.
5. Практикум з педагогіки: навчальний посібник / за заг. ред. О.А.Дубасенюк. – К.: Центр навчальної літератури, 2004.

Інтернет-ресурси

1. <https://textbook.com.ua/pedagogika/1473451787/s-27>
2. <http://studentam.net.ua/content/category/23/215/85/>
3. <https://pidruchniki.com/1174112835060/pedagogika/shkoloznnavstvo>
4. <http://eprints.zu.edu.ua/13520/1/Семенюк%20Т.pdf>

Практичне заняття № 22

Тема: Методична робота у школі

Мета: розкрити поняття методична робота, її форми, ознайомити з поняттям передовий педагогічний досвід.

Професійна спрямованість: розвивати уміння аналізувати роботу інших.

Опорні (ключові або основні) поняття: методична робота, передовий педагогічний досвід..

План

1. Значення методичної роботи для підвищення рівня фахової підготовки вчителя.
2. Індивідуальні форми методичної роботи в школі.

3. Колективні форми методичної роботи в школі.
4. Вимоги до методичної роботи.
5. Передовий педагогічний досвід. Його вивчення, узагальнення і поширення.
6. Впровадження в практику досягнень педагогічної науки.

Поточні контрольні запитання/завдання:

1. Скласти план проведення семінару на актуальну тему для вчителів початкових класів.
2. Відвідати методичний кабінет у школі та записати такі відомості: а) перелік матеріалів, що зосереджені в методичному кабінеті; б) назви та зміст стендів; в) зміст педагогічної виставки.

Рекомендована література:

БАЗОВА

1. Аненкова І.П. Байдан М.А., Горчакова О.А., Руссол В.М. Педагогіка: модульний курс . Навчальний посібник. – Львів., 2011. – С. 538-563.
2. Вишневський О. Теоретичні основи сучасної української педагогіки: навчальний посібник / О.Вишневський. – К.: Знання, 2008.
3. Волкова Н.П. Педагогіка: навчальний посібник / Н.П.Волкова. – К.: Академвидав, 2007. – С.393-411.
4. Кузьмінський А.І. Педагогіка: підручник / А.І.Кузьмінський, В.Л.Омеляненко. – К.: Знання-Прес, 2008. – С.391-404.
5. Практикум з педагогіки: навчальний посібник / за заг. ред. О.А.Дубасенюк. – К.: Центр навчальної літератури, 2004.

Інтернет-ресурси

1. <https://textbook.com.ua/pedagogika/1473451787/s-27>
2. <http://studentam.net.ua/content/category/23/215/85/>
3. <https://pidruchniki.com/1174112835060/pedagogika/shkoloznnavstvo>
4. <http://eprints.zu.edu.ua/13520/1/Семенюк%20Т.pdf>

VIII. Питання до екзамену з навчальної дисципліни

«Педагогіка загальна».

1. Предмет, завдання і основні категорії педагогіки. Методологія педагогічних досліджень.
2. Система педагогічних наук, взаємозв'язок педагогіки з філософією, етнопедагогікою, психологією та іншими науками.
3. Історія розвитку педагогічної галузі знань.
4. Характеристика науково-педагогічного дослідження. Методи науково-педагогічних досліджень.
5. Взаємозв'язок понять «індивід», «особистість», «індивідуальність». Поняття про розвиток, формування та соціалізацію особистості.
6. Розвиток і формування особистості дитини. Основні напрями та рівні розвитку. Взаємообумовленість процесів виховання, навчання і розвитку.
7. Фактори розвитку особистості. Теорії розвитку особистості. Закономірності та рушійні сили розвитку.
8. Вікова періодизація в сучасній педагогіці. Психолого-педагогічна характеристика різних вікових груп.
9. Сутність педагогічних систем. Класифікація педагогічних систем та їх головні характеристики.
10. Характеристика основних елементів педагогічного процесу. Рушійні сили педагогічного процесу. Засоби і умови, прийоми і методи цілісного педагогічного процесу.
11. Колектив, його ознаки і функції. Структура загальношкільного колективу.

12. Етапи розвитку колективу. Система перспективних ліній. Характерні ознаки стилю дитячого колективу.
13. Методика колективних творчих справ як шлях становлення та формування колективу.
14. Сутність процесу виховання, його специфіка, структурні елементи, рушійні сили.
15. Основні закономірності і принципи і національного виховання, їх характеристика.
16. Проблема мети виховання в педагогічному, загальнолюдському, національному аспектах. Мета та ідеал національного виховання. Діяльнісно-особистісна концепція виховання.
17. Концепція виховання дітей та молоді в національній системі освіти, її основні положення.
18. Методи, прийоми та засоби виховання. Методи формування свідомості особистості.
19. Методи організації діяльності та формування досвіду суспільної поведінки учнів. Їх характеристика.
20. Методи стимулювання діяльності і поведінки учнів та їх характеристика.
21. Характеристика основних напрямів змісту виховання. А.С.Макаренко про методику організації виховного процесу.
22. Розумове виховання. Методика роботи вчителя-вихователя з розвитку пізнавальних інтересів учнів.
23. Мета, зміст, форми морального виховання. Етапи морального виховання.
24. Завдання, зміст, форми і методи трудового та економічного виховання. Профорієнтація учнів
25. Мета, завдання, зміст, форми і методи естетичного виховання.
26. Завдання, форми, методи та засоби фізичного виховання, формування здорового способу життя.
27. Сутність педагогічних технологій і технологій виховання.
28. Суть і роль педагогічної діагностики в роботі педагога.
29. Система позашкільного виховання.
30. Особливості виховного процесу в гуртках і клубах.
31. Взаємостосунки родини і школи у виховному процесі. Авторитет вихователя.
32. Поняття про дидактику. Основні категорії дидактики. Дидактика і методика викладання окремих предметів.
33. Сутність, методологія, рушійні сили, основні функції процесу навчання.
34. Сутність процесу навчання. Основні положення і шляхи реалізації Національної доктрини розвитку освіти України у ХХІ столітті.
35. Двосторонній характер процесу навчання. Учіння як процес засвоєння учнями знань, умінь і навичок.
36. Розвивальна функція навчання, методика її реалізації в процесі вивчення спеціальних дисциплін.
37. Характеристика загальних закономірностей і принципів навчання.
38. Система освіти в Україні, її принципи і побудова (Закон України "Про освіту").
39. Зміст освіти в сучасній школі. Теорії формування змісту освіти.
40. Види освіти за змістом. Принципи та вимоги до відбору змісту освіти.
41. Характеристика нормативних документів, що визначають зміст освіти.
42. Принципи наочності, міцності і доступності у навчанні. Методика їх реалізації в процесі вивчення спеціальних дисциплін.
43. Характеристика принципів науковості, систематичності, системності, активності. Шляхи і умови їх реалізації у процесі навчання.
44. "Положення про середній загальноосвітній навчально-виховний заклад України" (загальна характеристика, основні положення документу).
45. Загальні поняття про методи, методичні прийоми, засоби навчання. Класифікація методів навчання. Оптимальний вибір методів і засобів навчання.
46. Методи організації і здійснення навчально-пізнавальної діяльності учнів та їх характеристика.

47. Методи контролю та самоконтролю навчальної діяльності, їх характеристика.
 48. Характеристика методів стимулювання і мотивації пізнавальної діяльності школярів.
 49. Проблемне навчання як засіб активізації пізнавальної діяльності учнів.
 50. Форми організації навчання. Історія розвитку форм організації навчання.
 51. Характеристика загальних форм організації навчання (індивідуальні, групові, фронтальні).
 52. Конкретні форми організації навчання: їх характеристика.
 53. Класно-урочна система навчання: історія розвитку, ознаки, сучасні вимоги.
 54. Класно-урочна система навчання. Урок як основна форма організації навчального процесу. Класифікації уроку.
 55. Типи і структура уроку. Нестандартні уроки.
 56. Практикуми, семінари, навчальні екскурсії, факультативні заняття, домашня робота та інші форми організації навчання, їх характеристика.
 57. Сучасні підходи до організації навчання та виховання.
 58. Структура органів освіти. Принципи управління освітою.
 59. Органи освіти: їх функції та структура.
 60. Методична робота та її значення для підвищення рівня фахової підготовки педагога.
- Передовий педагогічний досвід

ІХ. ДОДАТКИ

Додаток А

Критерії оцінки та їх показники	Самооцінка		Оцінка батьків		Оцінка експертної групи		Підсумкова оцінка	
	10 кл.	11 кл.	10 кл.	11 кл.	10 кл.	11 кл.	10 кл.	11 кл.
1	2	3	4	5	6	7	8	9
1. Інтелектуальний рівень: - ерудиція; - культура мовлення; - логіка мислення (аналіз, синтез, систематизація, узагальнення, доказовість, аргументованість, самостійність у судженні); - моральна спрямованість інтелекту (моральні мотиви позиції та поведінки).								
2. Світогляд: - розуміння цілісності та єдності розвитку людини, природи і суспільства; - усвідомлення творчої ролі людини в перетворенні навколишньої дійсності; - розуміння духовно-моральних цінностей моралі як універсальної форми суспільної свідомості та буття; - готовність до прагнення слідувати в системі стосунків з оточуючим світом; - готовність до особистісного і професійного самовизначення.								
3. Людяність (доброта і співчуття як якості особистості): - доброта і співчуття до членів сім'ї, близьких, друзів; - щедрість до слабких, хворих, нужденних; - прагнення до розв'язання життєвих конфліктів мирним шляхом без застосування насилля; - неприйняття аморальної поведінки.								
4. Відповідальність: - обов'язок перед батьками і старшими; - обов'язок перед суспільством, Батьківщиною; - обов'язок перед собою; - обов'язок перед природою.								
5. Громадська позиція: - соціальна активність: - слідування Закону, Уставу школи; - повага до державних символів влади; - дбайливе ставлення до історії та культури свого народу; - рівність статей і людей різних національностей; - домінування мотивів громадського обов'язку.								
6. Характер: - обов'язковість, єдність слова і діла; - честь, гідність; - уміння розуміти і прощати;								

- усвідомлення власної активної ролі в становленні характеру;								
- розуміння взаємозв'язку внутрішньої та зовнішньої культури людини;								
- потреба і вміння відстоювати свої погляди на науковій основі.								

Методика проведення бесіди за «круглим столом». Додаток Б.

Бесіда – діалог, розмова вчителя й учня, учителя й колективу учнів. Бесіда за «круглим столом» розглядається у виховній практиці як форма моральної освіти, громадянського виховання, форма організації всебічного обговорення нагальних проблем колективу.

Термін «круглий стіл» походить з середньовічних лицарських романів про короля Артура, де розповідається як на королівських банкетах лицарі сідали за круглий стіл, щоб не було суперечок з приводу того хто сидить на почесному кінці столу, а кому дісталось непочесне місце.

Згодом круглий стіл став неодмінним атрибутом міжнародних конференцій, дипломатичних переговорів. Вислів «сісти за круглий стіл» тепер означає почати доброзичливий обмін думками, миролюбні переговори. А також, що не менш важливо, рівноправність усіх учасників обговорення.

Тематика, зміст і методика проведення бесід ускладнюється залежно від рівня розвитку учнів: від керівної ролі вчителя до учнівського самоуправління під час обговорення.

Ефективність бесід залежить від того, як вони пов'язані з іншими формами виховної роботи, від значущості теми, доцільності застосовуваних методів і прийомів під час бесіди, емоційності та відкритості учасників.

Під час підготовки визначається тема, зміст, мета бесіди, готується матеріал, призначаються доповідачі за обраними напрямкам обговорення проблеми. Тема бесіди заздалегідь повідомляється учасникам, щоб вони могли обміркувати своє ставлення до неї. Приміщення оформлюється з урахуванням змісту бесіди: використовуються цитати, ілюстрації, виставки; столи чи стільці розташовують у вигляді кола.

Хід проведення залежить від теми та мети, однак обов'язковим є вступне слово ведучого про тему та мету заходу; доповіді та їх обговорення, підтримання та спонукання дискусії за допомогою крилатих виразів, аудіовізуальних засобів, завдань-ситуацій.

Наприкінці підводиться підсумок у вигляді вироблення колективної думки з питання, що обговорювалося.

Подано за Кондрашова, Л.В., Лаврентьєва, О.О., Зеленкова, Н.І. Методика організації виховної роботи в сучасній школі: навчальний посібник / Л.В.Кондрашова, О.О.Лаврентьєва, Н.І.Зеленкова. – Кривий Ріг : КДПУ, 2008 – 187 с.

Додаток В

Проект на тему “Звичаї та традиції українського народу”.

I. Актуальність. Наша держава нещодавно здобула незалежність. Із великими зусиллями йде відродження українських звичаїв і традицій, із новою силою впливається в наше життя українська пісня, поетичні рядки українських поетів тощо. Саме на даному етапі Україні потрібні люди, які могли б відродити культуру нашої країни та поставити її на належний рівень серед інших європейських країн. Зробити це зможе підрастаюче покоління. Тому особливу увагу треба приділяти національному вихованню, починаючи з початкової ланки загальноосвітньої школи.

II. Мета: формування в дітей молодшого шкільного віку національної свідомості, поваги до народних звичаїв і традицій.

III. Завдання: ознайомити учнів молодших класів з українськими звичаями і традиціями; розповісти деякі історичні факти; показати дітям красу української вишивки, одягу; розкрити неповторність українських віршів та пісень.

IV. Визначення етапів реалізації проекту.

Проект триває з 14 жовтня 2008 р. по 1 травня 2009 р.

1. Обговорення проекту на педраді та методоб'єднанні вчителів початкових класів. Затвердження 10.10.08.
2. Розподіл між класами та учнями обов'язків щодо реалізації даного проекту 12.10.08.
3. Реалізація проекту з 14.10.08 по 28.04.09.
4. Аналіз проведеної роботи.

V. Механізм реалізації проекту:

проект реалізовується як у школі, так і на території інших закладів (музеїв, бібліотек, виставок, будинків народної творчості); організація зустрічей з істориками та старожилами міста (села); проведення тижнів народної творчості (тиждень легенд, української пісні, українських віршів); проведення українського ярмарку серед учнів.

VI. Обов'язки учасників реалізації проекту:

Відповідальні: за реалізацію проекту – вчитель української мови, завуч молодших класів А.І. Литвинчук; за екскурсії – директор школи В.П. Мазур; за організацію зустрічей – педагог-організатор Н.П. Осипенко; за організацію свят – учителі молодших класів, учні, педагог-організатор; за організацію виставок – завідувачка бібліотеки Т.П. Бойко.

VII. Очікувані результати: формування основ національної свідомості; активізація пізнавальної діяльності; підвищення інтересу до народної спадщини; створення куточка українського побуту;

VIII. Оцінка та самооцінка проекту.

Створення комісії незалежних спостерігачів із батьків та старшокласників і оцінка ними даного проекту. Відгуки вчителів-вихователів, відповідальних за даний проект, та учнів молодших класів.

IX. Бюджет та ресурсне забезпечення.

Із загального бюджету школи, фонду профкому, залучення батьків і спонсорів.

Додаток Г

Методичні рекомендації щодо проведення конкурсної ігрової програми “Джерела української душі”

Тема: Культура українського народу

Мета: виховувати інтерес до культурної спадщини свого народу, почуття національної самосвідомості та національної гордості за свій народ, любов до рідного краю.

Завдання: ознайомити дітей зі світоглядними уявленнями народу; розвивати інтерес до культурних надбань свого народу; розвивати організаторські здібності; розвивати творчі здібності; створити атмосферу свята.

Обладнання:

- картки з назвами команд; аудіокасети із записами фонограм; вірші і пісні на задану тему;
- художнє оздоблення класної кімнати в національному колориті; папір А4, кольоровий папір, картон; необхідний реквізит; призовий матеріал; свічки, вінки.

Форма проведення: конкурсно-ігрова програма.

Учасники: класний керівник; учні 4-Б класу; студенти-практиканти.

I. Підготовка заходу

1. Попередня робота з колективом. Вибір та обґрунтування заходу (бесіда з дітьми, яка сприятиме зацікавленню).
2. Колективне планування. Обговорення сценарію свята.
3. Підготовка свята: оздоблення класної кімнати, підбір музичного оформлення, підготовка реквізиту.
4. Формування команд.

II. План проведення заходу:

1 Вступ:

- Привітання ведучого.

- Запрошення всіх на свято.
- Представлення журі, музичного керівника, звукооператора, помічника.
- Розподіл на команди.
- Роз'яснення системи оцінювання.

2. Конкурс “Свято”.

3. Конкурс “Українська пісня”.

4. Конкурс “Пісня, що ожила”.

5. Конкурс “Українські страви”.

6. Конкурс “Оберіг”.

7. Конкурс “Народний обряд”.

8. Підведення підсумків. Церемонія нагородження.

III. Сценарій:

Звучить фонограма, виходить ведуча.

Ведуча: Щиро вітаю вас, любі друзі! Я рада бачити всіх вас в цій вечір. Вечір сьогодні надзвичайний: ми поринемо в глибини душі нашого народу. Кожне людське покоління залишає після себе слід на землі. Наші предки залишили нам не тільки борону і плуг, а й передали скарб своєї душі – мудру казку, ніжну пісню, добрі звичаї.

Звичаї народу – це прикмети, по яких розпізнається народ, це ті рухи, слова, дії, що на перший погляд не мають ніякого значення, але віють на серце кожного з нас чарами рідної стихії і є для душі живильним бальзамом, який наповнює її могутньою силою.

Отже, я запрошую вас на святкову конкурсну ігрову програму “Джерела української душі”.

Але ми збираємося змагатись! Тому я маю представити вам наше почесне компетентне журі, яке буде оцінювати вас протягом гри (представлення журі).

А для того, щоб нам було веселіше, весь час нас буде супроводжувати музика. І я представляю вам нашого музичного керівника та звукооператора.

А тепер настав час розділитися на команди. Кожен із вас отримав чарівну візитівку, на якій ви згодом напишете свої імена. Але ж ви, напевне, помітили, що ваші візитки мають різну форму: квітка, ягідка, жовтий листочок та сніжинка. Як ви гадаєте, що це може означати? Правильно! Це ж пори року: квітка – весна, бо саме весною все розквітає та оживає від зимового снігу; ягідка – літо, бо саме літо пригощає нас різноманітними ягодами; жовтий листочок – осінь, бо саме восени все жовтіє і готується до зими; а сніжинка – це зима, бо зимою пухнасті сніги вкривають нашу землю білим покривалом. Отже, тепер вам зовсім не складно розподілитися на 4 команди, а назвами будуть пори року.

Звучить фонограма, по черзі виходять дівчата – пори року, представляють себе.

Зима: Розгуляйтесь, хуртовини!

Гніться, сосни та ялини!

Бо піду я в гай та ліс,

Я – зима, гуляю скрізь!

Весна: Я – весна, весна-царівна!

Ніжна, тепла і чарівна,

Куди встану – сонце сяє,

Землю-матір прославляє!

Літо: Літо я. Усім несучу

Пишну радісну красу,

Теплих днів багато

Та веселі свята!

Осінь: Осінь я. До вас прийшла

І в долонях принесла:

Жовте листячко, трохи вітрику,

Трохи дощичку та свята!

Після представлення запрошуються по одному представнику від команди, які беруть картку з назвою пори року і відповідно команда отримує назву.

Ведуча: Система оцінювання конкурсів така. Найбільша кількість балів за конкурс – 4 бали. Бали на нашому екрані ми позначаємо різноманітними квітами. Тепер кожна команда буде граючи плести віночок, бо саме вінок – це оберіг від зла, кожна квітка вінка може зберегти духовність нашого народу. І команда, яка сплете найпишніший вінок, де буде більше всього квітів, буде переможцем нашої гри.

Конкурс “Свято”.

Ведуча: Отже, першим завданням нашої програми для кожної команди буде розповісти за вашим вибором про народне свято, але яке святкується саме у вашу пору року. Журі оцінює повноту інформації, яскравість розповіді, вміння зацікавити своєю розповіддю аудиторію, творчий підхід. На підготовку командам – 3 хвилини.

Конкурс “Українські пісні”.

Ведуча: З давніх-давен линула по світу слава про Україну, про її лани широкополі, гаї зелені, тихі ріки й озера.

А пісня українська! Хто не був зачарований нею? Вона завжди натхненна, багата мелодією, безмежна широтою і красою образів.

“Дзвенить піснями Україна!” – писав М.В. Гоголь.

І справді, сьогодні їх співають усі і всюди. Отож, друзі, давайте й ми пригадаємо українські народні пісні.

У цьому конкурсі кожна команда повинна по черзі називати хоча б один рядок із будь-якої української пісні, але не повторюватись. Та команда, яка протягом 5 секунд не зможе назвати пісню, припиняє свою участь у конкурсі.

Конкурс “Пісня, що ожила”.

Ведуча: Кожна пісня має свій сюжет і яскраво відрізняється від іншої. Наступним завданням буде – оживити пісню. Я запрошую представника від кожної команди, які виберуть по одній карточці з назвою пісні. Вам надається 5 хвилин, щоб підготувати інсценування цієї пісні. Журі оцінює в цьому конкурсі організованість команди, творчий підхід, акторську майстерність.

Конкурс “Українські страви”.

Ведуча: З давніх-давен український народ славився своєю гостинністю. Погуляли, а тепер до столу. Але ж він у нас порожній. Друзі, сервіруємо столи! Наступним завданням для команд буде пригадати якомога більше українських страв. Кожна команда по черзі називає українську страву, але повторюватись не можна. Та команда, яка протягом 5 секунд не зможе назвати страву, припиняє свою участь у конкурсі.

Багата наша земля ріками та озерами, але найбільше її багатство – то наші прекрасні люди, щирі душею, відкриті серцем, гостинні і щедрі.

Звучить музика, дівчата виносять миски з варениками і пригощають присутніх..

Конкурс “Оберіг”.

Ведуча: Багато на нашій землі талановитих людей. Кожну оселю до свят прикрашали виробами, які люди виготовили своїми руками, вкладаючи в них тепло своєї душі. А називали їх оберегами, бо вкладена в ці речі любов та енергія оберігали хату від злих духів та зазіхань недобрих сусідів.

І я пропоную вам зробити прикрасу своєї команди, яка б відповідала вашій порі року, і пояснити, чому ви зробили її саме такою.

Журі оцінює вашу майстерність, співпрацю в команді, творчий підхід, відповідність вашої композиції вашій порі року. Командам надається на підготовку 5 хвилин.

Конкурс “Народний обряд”.

До кожного свята в старі часи люди ретельно готувались: готували страви, прикрашали хату, співали пісень, бо кожне свято було яскравим і неповторним. Ми з вами вже й пісні співали, і страви готували, і хату прикрашали, давайте ж тепер і відсвяткуємо.

Кожна команда зараз отримує карточку із завданням, де описане народне свято вашої пори року. Вам потрібно в команді розподілити ролі, вибрати конферансьє та розіграти ваше народне свято відповідно до сценарію. А журі буде оцінювати вашу організованість, акторську майстерність, творчий підхід. На підготовку вам надається 7 хвилин.

Підведення підсумків, нагородження.

Ведуча: (зі свічкою в руках).

У руках маленький вогник б’ється,

Тендітний, але не згаса .

Наш посвіт давній, посвіт вічний –

Народу нашого душа.

Горів століттями в хатині
Усю оселю зігрівав,
Він не лише дідам світився,
Він і для нас тепло тримав.

Оцей маленький, тремтливий вогник – то невмируща душа нашого народу, тоненька ниточка, що єднає людей, їхні серця, покоління. І доки горить той вогник у людських серцях, доки є в людей любов до рідної землі, народ буде народом, а не просто населенням.

Я запрошую всіх вас узяти по свічці, що лежать у вас на столах, і стати в коло. Давайте кожен із вас по черзі підійде до цього вогника і візьме його частинку, частинку душі нашого народу.

Діти стають у коло і виконують ліричну українську народну пісню, яку вивчили завчасно.

IV. Використана література.

V. Аналіз проведеного виховного заходу студентом, висновки.

VI. Оцінка класного керівника чи групового керівника.

Додаток Д

ТВОРЧИЙ КОНКУРС “РОМАШКА”

Мета: організувати ігрову діяльність дітей, їх відпочинок, основуючись на зацікавленні, задоволенні і психічному комфорті дітей.

Сутність конкурсу: із паперу виготовляються 2 ромашки, на зворотному боці білих пелюстків написані завдання.

Група розбивається на 2 команди по 5-7 чоловік.

Хід конкурсу:

I. Представлення команд.

Кожна команда придумує собі назву, девіз, обирає капітана. На підготовку дається 5 хвилин.

II. Конкурси:

1). Спробуйте зобразити ходу:

- а) - людини, яка тільки-но пообідала; – похмурого орла;
- б) -людини, якій чавлять туфлі; - самотнього пінгвіна

2) Конкурс капітанів. Написати вірш на задану рифму :

А) -----лід
-----овес
-----мед
-----пес

Б) -----яма
-----диван
-----драма
-----стакан

3) Уявіть, що ви тварини, які люблять музику, але не можуть говорити по-людськи. А тепер пісню “Несе Галя воду ” хором:

а) промукайте; б) прокрюкайте.

4) Прочитати алфавіт як: а) зізнання в коханні; б) репортаж з футбольного матчу.

5) Придумайте 5 нових застосування старої, непотрібної речі:

а) пуста консервна банка; б) дірява шкарпетка.

6) Зобразити мімікою і рухами (команда відгадує):

- а) проколоту повітряну кульку, киплячий чайник;
- б) троянду, що розквітає, яблуко з черв'яком .

7) Придумайте нові назви урокам: а) фізкультура; б) математика.

8) Зобразити голосом:

- а) - чайник зі свистком, що закипає; - тріск падаючого дерева.
- б) - мотор авто, що погано заводиться; - шторм на морі.

9) Згадайте як ведуть себе на сцені естрадні співаки і зобразіть:

а) Аллу Пугачову; б) Валерія Леонтьєва.

Підведення підсумків: журі підраховує кількість балів (від 1 до 5 за кожний конкурс), об'являє кінцевий результат, нагороджує переможців.

Під час організації творчого конкурсу необхідно пам'ятати про 10 основних принципів успіху:

- Цікаві завдання.
- Гарне оформлення.

- Матеріальне забезпечення.
- Музичний супровід.
- Кмітливий ведучий.
- Компетентне журі.
- Емоційні глядачі.
- Виконавчі помічники.
- Підготовча команда.
- Призи для переможців.

Додаток Е

Методика проведення вікторини.

Вікторина – пізнавальна гра, яка складається з запитань і відповідей з різних галузей науки, техніки, літератури та мистецтва, поєднаних якоюсь загальною темою. Запитання відбираються з урахуванням віку та рівня знань учасників. Вікторина широко розповсюджена серед школярів. Проводиться на класних і загальношкільних вечорах, на заняттях предметних гуртків. Метою вікторини є розвиток пізнавальних інтересів учнів, підвищення рівня їх інтелектуального розвитку, формування наукових знань, активності та самостійності. Захоплююча ігрова форма вікторин збільшує емоційний тонус, сприяє кращому засвоєнню змістової інформації вікторин.

Вікторини можуть бути: літературні, математичні, науково-технічні, спортивні тощо, а також змішані.

Інтерес учнів до вікторин і успіх її залежить від вдало складених питань і ступеня активності школярів. Питання можуть ставитися усно і письмово. Питання, які складаються в письмовій формі, яскраво оформлюються на великому аркуші паперу, ілюструються малюнками і передчасно вивішуються для загального ознайомлення. Інтерес до таких питань збільшується, коли школярі беруть участь не тільки в їх оформленні, а й в складанні, а також коли питання пробуджують творче мислення учнів, є посилюючими і цікавими для них.

Чітке і ясне формування питань – обов'язкова вимога до їх відбору для вікторини. Ступінь складності, кількість питань, що пропонується залежить від віку учнів, рівня їх підготовленості, їх розумових здібностей. Чим старші школярі, тим складніші можуть бути питання і тим більше їх може бути запропоновано учасникам гри.

На підготовчому етапі відбувається вибір галузі знань для змісту вікторини, визначення цілей та завдань проведення, критерії та умови визначення переможців, створення творчої групи та розподілення обов'язків між її членами, складання плану підготовки та проведення вікторини, визначення дати, місця, ходу та часу проведення.

При складанні запитань слід враховувати індивідуальні та вікові особливості, інтереси й потреби учнів.

Вікторини повинні бути добре організовані. Створюється журі, яке відповідає за успішність проведення вікторини. У склад журі входять вчителі й учні. Творча група з вчителів та учнів залучає до підготовки вікторини якомога більше учасників. Вона готує питання, виробляє умови проведення вікторини, встановлює премії для переможців, піклується про різноманітне оформлення об'яв, оголошень і спеціальних урн для відповідей на питання, визначає де і коли буде проходити вікторина. Клас чи зала відповідно оформлюється.

Проведення вікторини. Перед початком один із членів журі ознайомлює з виробленими правилами вікторини. Якщо вікторина ведеться усно то допускаються обговорення деяких питань, що дає учням можливість обмінятися своїми думками. Якщо учні не можуть відповісти на запитання, необхідна тактовна допомога вчителя. Коли вікторина проводиться в письмовій формі відповіді кладуть в урну чи здаються членам журі. Через визначений термін часу прийом відповідей припиняється. Журі перевіряє відповіді і встановлює переможця чи переможців.

Наприкінці проголошують підсумки вікторини, особливо відзначаючи вдалі і достатньо повні відповіді, а також труднощі в підготовці, недоліки проведення вікторини і вказують шляхи усунення таких проблем в майбутньому.

НАВЧАЛЬНЕ ВИДАННЯ

Укладач Гужанова Т.С.

**Методичні рекомендації
до практичних занять
з навчальної дисципліни
«Педагогіка загальна»**